

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1963

ΑΡΙΘ. 18

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΩΣ ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ

Α'

Εἷς περίφημος ζωγράφος ἐξωγράφησε κάποτε τὴν εἰκόνα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Εἷς τὸ μέσον ἐτοποθέτησε τὸν Χριστόν, δεξιά καὶ ἀριστερά τοὺς Ἀποστόλους καὶ εἰς τὸ τραπέζι διάφορα ἀντικείμενα, πιάτα, ποτήρια, δοχεῖα καὶ ἄλλα. Ὅταν ἐτελείωσεν, ἐκάλεσεν ἕνα φίλον του νὰ εἶπῃ εἰς αὐτὸν τὴν γνώμην του. «Πῶς σοῦ φαίνεται τὸ ἔργον μου;», τὸν ἐρωτᾷ. Ὁ φίλος εἶδε προσεκτικῶς τὴν εἰκόνα καὶ μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἀπαντᾷ: «Αὐτὸ ἐδῶ τὸ πιάτο εἶναι τέλειον, σὰν ἀληθινόν». Ἀρπάζει τὸν χρωστῆρά του ὁ ζωγράφος καὶ μὲ μίαν πινελιὰν τὸ σβήνει. «Τί κάνεις;», φωνάζει ὁ φίλος του. «Ἐγώ, ἀπαντᾷ ὁ καλλιτέχνης, κέντρον εἰς τὴν εἰκόνα δὲν ἔκαμα τὸ πιάτο, ἀλλὰ τὸν Χριστόν. Ὅ,τι ἄλλο ἐλκύει περισσότερο τὰ βλέμματα, πρέπει νὰ σβησθῇ»¹.

Αὕτῃ ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ διέπῃ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον παντὸς κληρικοῦ μας. Οὗτος δὲν πρέπει νὰ προβάλλῃ ἑαυτὸν καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν δημιουργίαν πιστῶν ὁπαδῶν του, ἀλλὰ πρέπει νὰ προβάλλῃ τὸν Χριστόν καὶ νὰ στρέφῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν πνευματικῶν τέκνων του διαρκῶς μόνον εἰς τὸν Χριστόν, ὅστις καὶ ὡς ἄνθρωπος ὑπῆρξεν ἢ κατ' ἐξοχὴν ἀρτία καὶ ὠλοκληρωμένη προσωπικότης, τὸ αἰώνιον πρότυπον τῆς ἐναρμονίσεως πασῶν τῶν εὐγενῶν ἀξιολογικῶν προδιαθέσεων τῆς ψυχῆς. Ὁ Κύριος καὶ ἐξ ἐπόψεως ἀνθρωπίνης παρουσιάζεται ὡς ὁ ἀπαράμιλλος ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου ἴσος δὲν θὰ εὑρεθῇ»², ὡς ἡ συνισταμένη πάσης

1. Ὑακ. Δημητρίου, Ἐθναυρὸς γνώσεων καὶ εὐσεβείας, Ἀθήναι, σελ. 775.

τελειότητας, ὡς τὸ ἀπαράμιλλον μορφωτικὸν ἰδεῶδες, πρὸς οἰκείωσιν καὶ πραγματοποιήσιν τοῦ ὁποίου δέον νὰ τεινῆ πᾶσα ὑγιὴς ἀνθρωπιστικὴ καὶ μορφωτικὴ προσπάθεια. Αὕτη δέον νὰ ἀποβλέπη εἰς τὸ νὰ «μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ἡμῖν».

*

Ὁ Ἰησοῦς ἐν πρώτοις ὡς Θεάνθρωπος δὲν ἔχει ἀπλῶς τὴν ὑψίστην δυνατὴν ἐπαφὴν μὲ τὸ Θεῖον, ἀλλ' ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ Θεῖον καὶ τὸ Ἁγίον. Τὸ ὅτι «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» ἀποτελεῖ τὸ «μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον: Θεὸς ἐφανερῶθη ἐν σαρκί» (Ἰωάν. α', 14. Α' Τιμ. γ', 16). Ὡς λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ Δημασκηνός, ὁ Κύριος «ὧν φύσει τέλειος Θεός, γέγονε φύσει τέλειος ἄνθρωπος ὁ αὐτός»³.

Κατὰ ταῦτα ὁ Κύριος καὶ ὡς ἄνθρωπος εὐρίσκετο εἰς συνεχῆ ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Οὐράνιον Πατέρα του. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται διατὶ ἐνήργει πάντοτε συμφῶνως πρὸς τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Ὁ Οὐράνιος Πατὴρ ἐμαρτύρησε περὶ τοῦ Κυρίου: «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» (Μαθ. γ', 13-17). Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ Κυρίου «Ἐμὸν βρωμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον» (Ἰωάν. δ', 6-7, 31-34).

Μίαν ἡμέραν εὐρίσκετο εἰς μίαν οἰκίαν ἐν Καπερναοῦμ, διδάσκων ἐν μέσῳ πολλῶν συγκεντρωθέντων. Τότε ἔρχονται οἱ συγγενεῖς του καὶ θέλουν νὰ τοῦ ὀμιλήσουν. Δι' αὐτὸ εἷς λέγει πρὸς τὸν Κύριον: «Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε». Ἐκεῖνος ὁμῶς ἀπαντᾷ: «Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί μου;». Κατόπιν στρέφει τὸ βλέμμα του πέρα εἰς ὅλους, ὅσοι ἦσαν καθισμένοι ἐκεῖ, καὶ λέγει: «Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ μου καὶ μήτηρ ἐστὶ» (Μκ. γ', 32-35). Τὸ θέλημα τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς εἶναι διὰ τὸν Κύριον ὅ,τι εἶναι τὸ αἷμα εἰς τὴν φυσικὴν μας ζωὴν. «Γι' αὐτόν, ποῦ τὸν ἔστειλεν ὁ Πατὴρ, αὐτὸ τὸ θέλημα εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεώς του· τροφή, συντροφιά,

2. Renan, Vie de Jésus², Paris 1863, σελ. 93 καὶ 459.

3. Migne, Ἐ. Π. τόμ. 94, στ. 988.

ἔργοι καὶ ἀγῶνας, χαρὰ καὶ πόνος. Κάθε του σκέψις καὶ κάθε του προσπάθεια ἔχουν σκοπὸ νὰ κάνουν τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του, τοὺς ἀνθρώπους, νὰ γνωρίσουν τὸ ἅγιο θέλημα, νὰ τὸ ἐκτελέσουν καὶ ν' ἀρχίσουν νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν ἐκπλήρωσι αὐτοῦ τοῦ θελήματος, ἀπὸ ὅπου ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν. Καθὼς οἱ Μαθηταὶ του ζητοῦν νὰ τοὺς διδάξῃ πῶς νὰ προσεύχωνται, τοὺς μαθαίνει τὸ «Πάτερ ἡμῶν», ὅπου ἡ καρδιὰ ὅλης αὐτῆς τῆς προσευχῆς εἶναι τὸ αἶτημα: «Γενηθῆτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς» (Μτ. στ', 10) ⁴.

Περὶ τοῦ θελήματος τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς ὁμιλεῖ ὁ Κύριος καὶ κατὰ τὴν ἀποχαιρετιστήριον ὁμιλίαν του: «Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ Πατήρ, καὶ γὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ· ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ Πατρὸς μου τητήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ» (Ἰωάν. ιε', 9-10). Καὶ εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν του προσευχὴν ὁ Κύριος λέγει: «Ἐγὼ σὲ ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω... Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου...» (Ἰω. ιζ', 4 ἐξ.).

Ἡ ὑποταγὴ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ θέλημα τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς ἔλαμψε καὶ εἰς τὴν ὥραν τῆς Γεσθημανῆς: «Καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ» (Μτ. κς', 39-46).

Χαρακτηριστικὴ ὡσαύτως εἶναι ἡ σταθερὰ καὶ μυστικὴ ἐπικοινωνία τοῦ Κυρίου μετὰ τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς. Δὲν τρέχει ἡ διψῶσα ἔλαφος μετὰ τόσου πόθου πρὸς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, μεθ' ὅσου ἡ ψυχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐζήτει νὰ δροσισθῇ καὶ νὰ τραφῇ ἐν τῇ ἀδιακόπῳ ἐπικοινωνίᾳ ταύτῃ. «Ποσάκις τὸν βλέπομεν νὰ φεύγῃ εἰς τὰς ἐρήμους, διὰ νὰ ἔχῃ ἐκεῖ μόνον σύντροφον τὸν Θεὸν καὶ διὰ νὰ ἀκούηται ἐκεῖ μόνον ἡ ἐνδόμυχος καὶ ἰσχυρὰ φωνὴ τῆς προσευχῆς του; Ποσάκις ὁ νυσταγμὸς τῆς ὑπνίου ἀποδιώκεται ἀπὸ τὰ βλέφαρά του ἐκ τῆς ἀφράστου τέρψεως καὶ θείας ἡδονῆς, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἐν παννυχίῳ δοξολογίᾳ καὶ ἐντεύξει πρὸς τὸν

4. R. Guardini, 'Ο Κύριος, μτφρ. Ἱερων. I. Κοτσώνη, τόμ. Α', 1955, σελ. 216-217.

ἐν οὐρανοῖς Πατέρα του»⁵; Ὁ Κύριος μετὰ τὸ ἐν Ἰορδάνῃ βάπτισμα, πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὸν δημόσιον βίον, προσεύχεται (Λουκ. γ', 21) καὶ ἀποχωρεῖ εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀφιερωθῇ εἰς νηστείαν καὶ προσευχήν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δημόσιου βίου του συχνάκις («ἦν προσευχόμενος» ἢ «ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ») (Λουκ. δ', 42· ε', 16· ς', 12). «Μετὰ μίαν τοιαύτην νύκτα καθαγιασθεῖσαν διὰ συντόνου προσευχῆς συναθροίζει κατὰ τὰς πρωϊνάς ὥρας τοὺς μαθητάς του καὶ ἐκλέγει μεταξὺ αὐτῶν τοὺς δώδεκα ἀποστόλους (Λουκ. ς', 13-17). Ἄλλὰ καὶ ἡ ἔνδοξος μεταμόρφωσίς Του γίνεται καθ' ἣν ὥραν προσεύχεται (Λουκ. θ', 28-32). Ὅταν δὲ ἀναβαίῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, αἱ προσευχαὶ Του καθίστανται ἐκτενέστεραι καὶ θερμότεραι. Προσεύχεται κατὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον. Προσεύχεται καὶ εἰς τὴν Γεθσημανῆ συνιστῶν καὶ εἰς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ νὰ γρηγορῶσι καὶ νὰ προσεύχωνται») (Λουκ. κβ', 40-45)⁶.

Ἄλλ' ὁ Κύριος ὡς ἄνθρωπος δὲν ἦτο μόνον ἡ κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὴ προσωπικότης, ἥτις ἀνέπνεε διαρκῶς ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς παρουσίας τοῦ Οὐρανίου Πατρός, ἀλλ' ἦτο καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν ἠθικὸς ἄνθρωπος. Ὡς διεκήρυξεν ὁ μέγας φιλόσοφος Κάντ, ὁ Ἰησοῦς εἶναι «ὁ μόνος ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεὸν ἄνθρωπος», τὸ «ιδεῶδες τῆς ἠθικῆς τελειότητος, τὸ πρότυπον τοῦ ἠθικοῦ φρονήματος καὶ ὅλης τῆς ἠθικῆς του καθαρότητος... Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἠθικῶς ιδεώδης ἄνθρωπος»⁷. Καὶ αὐτὸς ὁ Ρενὰν ἐπίσης ἐνώπιον τῆς αἴγλης καὶ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου τοῦ Σωτῆρος ἐκσπᾷ εἰς τὴν ἐξῆς ὁμολογίαν: «Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἡ ὑψηλότερα ἀπὸ τὰς στήλας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι δεικνύουν εἰς τὸν ἄνθρωπον πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὀφείλει νὰ τείνη... Δὲν ἔζη ἢ διὰ τὸν Πατέρα Του καὶ διὰ τὴν θείαν ἀποστολήν Του»⁸. (Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

5. Παν. Τρεμπέλα, Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ, ἔκδ. β', Ἀθῆναι, σελ. 243.

6. Αὐτόθι, σελ. 245.

7. Em. Kant., Religion innerhalb der Grenzen der Vernunft, ἔκδ. ὑπὸ Vorländer, δ' ἔκδ., 1919, σελ. 66, 68, 184.

8. E. Renan, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 18, 93, 457-458. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 249.

Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα

Ο ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Στὴν Κων/πολι ὁ Παπαφλέσσας ἐγνώρισε καὶ τὸν Σκουφᾶ κι' ἐδέχθηκε τὴν ἰσχυρὰν ἐμψυχωτικὴν του ἐπίδραση. Ἔτσι βαπτίσθηκεν ὀλόσωμος στὸν Ἰορδάνη τῶν ἐπαναστατικῶν ὀραματισμῶν τῶν Φιλικῶν, καὶ παίρνοντας τ' ὄνομα Ἀρμόδιος, ἐγένηκεν ἀπόστολος τῆς Ἑταιρείας. Κι' ἀπὸ τότες ἀκριβῶς ἀρχίζει ἡ συστηματικὴ του δράση κι' ὁ φλογερὸς καὶ πολυσήμαντος ρόλος του γιὰ τὸν ἱερὸν Ἀγῶνα, μὲ τὴν πρακτικὴ καλλιέργεια τῆς ἐπαναστατικῆς ιδέας.

Στὶς κοινὲς καὶ συχνῆς μυστικῆς συσκέψεις ποὺ ἐκάνανε μέσα στὴν καρδιά τῆς Πόλης οἱ Ἐθναπόστολοι ἐκεῖνοι, ἀποφασίσανε νὰ φύγῃ ὁ Παπαφλέσσα, γιὰ προσηλυτισμὸ μελῶν, στὶς Ἑγεμονίες. Ἐκεῖ εἶχεν ἀνοιχτὸ πεδίο δράσης, γιὰτὶ ἐπλεόναζε κι' ἐκυριαρχοῦσε τότες ἐκεῖ τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο. Τὰ πάντα ἦσαν σὲ χέρια ἑλληνικά. Ἕλληνες ἦσαν οἱ Ἑγεμόνες. Ἕλληνες καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες. Σὲ χέρια ἑλληνικά ἦτανε τὸ ἐμπόριό των. Καὶ περιλάλητες ἦσαν οἱ Σχολές τους, στὶς ὁποῖες ἐδίδασκαν οἱ περιφημότεροι διδάσκαλοι τοῦ Γένους μας. Καὶ εἶναι ν' ἀπορήσῃ, μὰ τὴν ἀλήθεια, κανεὶς, πῶς ἐχάθησαν κι' ἀφανίσθηκαν τέτοιες καταπληκτικῆς Ἐθνικῆς καὶ ἠθικῆς δυνάμεις, ὅπως χάνονται τὰ νερὰ τῆς βροχῆς μέσα στὴν ἔρημο. Ποιὸς φταίει γι' αὐτό; Σὲ ποιὸν ἀνήκει ἡ μεγάλη αὐτὴ ἱστορικὴ εὐθύνη;

Ἐπῆρξε λοιπὸν εὐτυχισμένη κατὰ πάντα ἡ σκέψη τῶν Φιλικῶν νὰ στείλουνε ἐκεῖ τὸν Παπαφλέσσα, γιὰ νὰ φέρῃ τὸν νέον ἐπαναστατικὸν ἀγέρα, καὶ γιὰ νὰ ὀργανώσῃ τὴν κίνηση γιὰ τὴν ἐλευθερίαν ἀνάμεσα στοὺς ἐγκατεστημένους ἐκεῖ Ἕλληνες καὶ τοὺς ἐγχωρίους, ποὺ μισοῦσαν τὸν Τοῦρκο δυνάστη.

Ἐκεῖ λοιπὸν τὸ θάρρος καὶ ἡ γενναϊότητα τοῦ Παπαφλέσσα, ἐμψυχωμένα μὲ τὴν πρόδηλη πνευματικὴν καὶ συναισθηματικὴν του, ἐξελίχθησαν φανερὰ σ' ἀναμφισβήτητη δύναμη καὶ σὲ ἡγετικὴ πνοή, ποὺ ἀνύψωναν τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν σκλαβωμένων κι' ἔφερναν λαμπρότατα ἀποτελέσματα. Τὸ θάρρος καὶ ἡ γενναϊότητα αὐτὴ εἶναι πάντα σ' ἐποχῆς θολῆς καὶ βαρυσυννεφιασμένης τὸ πολυτιμότερο ἐφό-

διο, γιά νά δημιουργήσουν ἀτμόσφαιραν εὐψυχίας καί ἀγωνιστική διάθεση.

Μά ζωντανός, ἐνθουσιώδης κι' ἀσυγκράτητος, ὅπως ἦτανε, δέν ἔπαιρνε προφυλακτικά μέτρα στίς διάφορες ἐξορμήσεις του, κι' ἐπροπαγάνδιζε σχεδόν φανερά, καί μπορεῖ κανεῖς νά εἰπῆ, ἀπρόσεκτα. Κι' ἔτσι, ἐπειδή ὑπῆρχε μέγας κίνδυνος νά τόν μυρισθῆ ἡ Τουρκική ἐξουσία καί νά τόν πιάσῃ καί νά ματαιωθῆ ἔτσι στήν πρώτη του ἐξόρμησι τὸ ἐπαναστατικό κίνημα, ἔγραφεν ὁ Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιος στόν Ἡγεμόνα Σοῦτσο, νά τόν παρακολουθῆ καί νά τόν προσέχῃ.

Ὁ Παπαφλέσσας εἶχεν ἔλθει στό Βουκουρέστι ἀπό τήν Πόλη μέ συστατικά γράμματα τοῦ Μητροπολίτη Δέρκων καί τοῦ Πατριάρχῃ, γιά νά κάνῃ δῆθεν ἔρανο γιά τήν ἴδρυσι σχολείου στό Μωρηά. Καί εἶχε μείνει ἀρκετό καιρό· κι' ἐτοιμοζόντανε πλέον νά φύγῃ, γιὰτί ἰδεάσθηκε, πῶς τόν πῆραν κάπως εἰδησι. Παρουσιάσθηκε λοιπόν στόν Σπύρο Βαλέττα, πού ἦτανε κι' αὐτός Φιλικός καί γραμματέας τοῦ Σούτσου, γιά νά ζητήσῃ τὸ διαβατήριό του.

Κατὰ σύμπτωση, τήν στιγμὴν ἀκριβῶς πού βρισκότανε πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸ στό γραφεῖό του, ἐκάλεσεν ὁ Σοῦτσος τὸν Βαλέττα καί τοῦ εἶπε·

— Βαλέττα, μοῦ γράψανε, πῶς ἐδῶ βρίσκεται κάποιος Γρηγόρης Δικαῖος, πού ξεσηκώνει τὰ μυαλά τῶν ἀνθρώπων καί μαζεύει στό σπίτι του πολλοὺς καί τοὺς ὀρκίζει νά ξεσηκωθοῦνε ἐναντίον στοῦ Ντιβάνι. Γιὰ πρόσεξε λοιπόν...

Ὁ Βαλέττας καταταράχθηκε ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτὰ ἀπὸ τὸν Σοῦτσο, γιὰτί, σάν Φιλικός κι' αὐτός, εἶχε συνδράμει τὸν Παπαφλέσσα πάρα πολύ. Χωρὶς νά χάσῃ ὅμως τήν ψυχραιμία του, ἀπάντησε στόν Ἡγεμόνα.

— Ἐσοχώτατε, αὐτὴν ἀκριβῶς τήν στιγμὴν ὁ Δικαῖος αὐτὸς βρίσκεται στό γραφεῖό μου καί μοῦ ζητᾷ τὸ διαβατήριό του, γιά νά φύγῃ. Ἄν ἐγκρίνῃ λοιπόν ἡ Ἐξοχότητά Σας, δώσετέ μου τὴν ἄδεια νά μιλήσω μαζί του καί νά τον ξεψαχνίσω καί νά μάθω τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν.

Ὁ Σοῦτσος λοιπόν τοῦ τὴν ἔδωκε πρόθυμα. Καί γυρίζοντας ἀμέσως ὁ Βαλέττας στό γραφεῖό του, πού ἦτανε στό παράπλευρο δωμάτιο, κι' ὅπου περίμενε ὁ Παπαφλέσσας, τοῦ εἶπε δυνατά, γιά νά τὸν ἀκούῃ καί ὁ Σοῦτσος.

— Δέν μοῦ λές ποιὸς εἶσαι σύ, πού μοῦ ζητᾷς τὸ διαβατήριό σου; Πές μου, πόσον καιρὸ βρίσκεσαι ἐδῶ; Καί τί ἤλθες νά κάνῃς ἐδῶ πέρα;

— Είμαι κάμποσο καιρό τώρα — τοῦ ἀπάντησεν ὁ Παπαφλέσσας, πού μπήκεν ἀμέσως στὸ νόημα — καὶ ἦρθα ἐδῶ, γιὰ νὰ κάνω ἔρανο, καὶ γιὰ νὰ συνάξω χρήματα, γιὰ νὰ συστήσω σχολεῖο στὴν Πατρίδα μου.

— Κι' ἐσύναξες πολλά; Πές μου, ποιοὶ σέ βοήθησαν; Καὶ τί τᾶκαμες τὰ χρήματα πού σύναξες; Τὰ κρατᾶς μήπως μαζί σου;

— Ὅχι, κύριε Βαλέττα. Ὅσα μάζενα, τᾶστελλα στὴν Πόλη στὸν Παπαρρηγόπουλο, διὰ μέσου τοῦ Μόσχου.

— Καὶ ποιοὶ εἶναι αὐτοί, πού σέ συνέτρεξαν;

— Πολλοί, πάρα πολλοί, καὶ δικοὶ μας καὶ ξένοι. Ἔχω κατάλογο, πού τοὺς ἔχω ὅλους γραμμένους.

— Πολὺ καλά. Νὰ μοῦ τὸν φέρης. Καὶ νὰ μοῦ φέρης ἀκόμη κι' ὅτι ἄλλα ἔγγραφα καὶ χαρτιά κρατᾶς. Θέλω νὰ τὰ ἐλέγξω, γιὰ νὰ σοῦ δώσω διαβατήριον.

— Στις προσταγές σου, Κύριε Βαλέττα, θὰ τὰ μαζέψω καὶ θὰ σοῦ τὰ φέρω. Κι' ἔφυγεν ἀπὸ τὸ γραφεῖο του.

Τὴν στιχομυθίαν αὐτὴν τὴν εἶχε παρακολουθήσει ὁ Σοῦτσος ἀπὸ τὸ γειτονικὸ γραφεῖο. Τὴν ἄλλην ἡμέρα λοιπὸν ὁ Βαλέττας παρουσίασε στὸ Σοῦτσο τὸν κατάλογο, πού τοῦ φερεν ἐν τῷ μεταξύ ὁ Παπαφλέσσας. Κι' ἀνάμεσα στὰ διάφορα ὀνόματα πού διάβασε πὼς τὸν εἶχανε συνδράμει εἶδε καὶ τ' ὄνομα τοῦ Μητροπολίτη τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιου, πού τοῦ εἶχε γράφει νὰ προσέχη τὸν Παπαφλέσσα, καθὼς καὶ ἄλλα πολλὰ γνωστῶν νοικοκυρέων καὶ ἀξιοσεβάστων ἀνθρώπων. Διέταξε λοιπὸν νὰ τοῦ δώσουνε τὸ διαβατήριό του. Εἶπεν ὁμως ἰδιαιτέρα στὸν Βαλέττα, ὅταν θὰ φύγη, νὰ τὸν παρακολουθήσουν κρυφὰ τρεῖς ὠπλισμένοι. Κι' ὅταν θὰ κοντοζυγώσῃ στὰ σύνορα, γιὰ νὰ περάσῃ, νὰ τοῦ ἐπιτεθοῦνε, καὶ νὰ τοῦ πάρουνε ὅ,τι χαρτιά βαστὰ μαζί του...

Ὁ Βαλέττας, ὅταν ἄκουσε τὸν ὀρισμὸν αὐτὸν τοῦ Ἡγεμόνα του, καταθρομβήθηκε. Γιατί τὸ σχέδιον ἦτανε πολὺ ἐπικίνδυνον, καὶ ὑπῆρχε φόβος νὰ φανερωθοῦνε τὰ πάντα. Εἶπε λοιπὸν στὸ Σοῦτσο.

— Θὰ γίνῃ, ὅ,τι διατάξατε, Ἐξοχώτατε. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς ὁμως, μὲ ἀπόλυτον σεβασμὸ, νᾶχω τὴν γνώμη, πὼς δὲν εἶναι σωστὸ νὰ γίνῃ αὐτό. Ὁ Δικαῖος αὐτὸς μᾶς εἶπε, κι' ἀπὸ τὸν κατάλογο πού ἔχω στὰ χέρια εἶναι ὀλοφάνερο πὼς μᾶς εἶπε

ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

«ΟΠΙΣΩ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ!»

Είναι λόγια του διασημону φυσικοῦ Max Plank. Καὶ ἀποτελοῦν σύνθημα ἐπικάριο καὶ σωτήριο, πού ἤρχισε νὰ ἠχῆ σὰν ἐγεροτήριο σάλπισμα καὶ νὰ συγκλονίξῃ τὶς ψυχές. Ἐνθυμίζει καί, τρόπον τινά, ἀποτελεῖ ἀντίλαλο τῆς εὐλογημένης ἀποφάσεως τοῦ ἀσώτου: «Ἀναστάς πορεύσομαι πρὸς τὸν Πατέρα μου». Ἀποφασιστικὴ στροφή καὶ ἐπιστροφή στὸν περιφρονηθέντα Θεὸ καὶ τὶς ἀξίες πού ἡ Θρησκεία Ἐκείνου, σὰν σὲ κιβωτό, περικλείει. Εἶναι τετραγωνὴ ἢ λογικὴ τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποία καιρὸς ἦταν νὰ ἐννοήσῃ ὁ «εἰς ἑαυτὸν ἔλθων» σύγχρονος ἄσωτος. Ἐφ' ὅσον ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἔφερε τὴν παντοειδῆ κρίσι, αὐτὸ τὸ φρικτὸ ἀνθρώπινο δράμα τοῦ καιροῦ μας, μόνο ἡ ἐπάνοδος σ' αὐτὸν καὶ τὸ Νόμο του θὰ ὀδηγήσῃ ἀσφαλῶς στὴ λύσι καὶ τὴν κάθαρσι. Εἶναι ὁ μοναδικὸς δρόμος καὶ τρόπος σωτηρίας. Τὰ ἐκλεκτότερα πάλι πνεύματα τῆς ἐποχῆς, ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὀρθὴ θεώρησι τῶν προβλημάτων, ἀποκρούουν πιά τὸν χωρὶς Θεοῦ ἀνθρωπισμὸ τῆς Διαφωτισέως, πού ὠδήγησε στὸν μηδενισμὸ τοῦ παρόντος καὶ διακηρύττουν, χωρὶς φόβο καὶ πάθος, μὲ τὸ ἀξιωματικὸ των ὕφος, «ὅτι

τὴν ἀλήθεια, πὼς ἦλθεν ἐδῶ γιὰ νὰ κάμῃ ἔρανο γιὰ κάποιον σχολεῖο πού θέλει νὰ ιδρύσῃ. Εἶπε μάλιστα, πὼς τὰ χρήματα πού μάζευε τ'ἄστειλε στὸν Παραρρηγόπουλο, πού εἶναι κι' ὁ δικός σας τραπεζίτης. Κι' αὐτὸ μπορούμε νὰ τὸ ἐλέγξωμε. Ἐπειτα εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Γέροντα Μητροπολίτη Δέρκων καὶ μᾶς τὸν ἔχει συστήσει κι' ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος, γιὰ νὰ τὸν συντρέξωμε στὸ σκοπὸ του. Ἐτελείωσε λοιπὸν τὸ ἔργο του καὶ φεύγει αὔριο. Νομίζω λοιπὸν, Ἐξοχώτατε, πὼς δὲν θάτανε διόλου σωστὸ νὰ μάθουνε οἱ προστάτες του καὶ νὰ μαθευτῆ καὶ σ' ὅλο τὸν κόσμον, πὼς ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας τῆς Ἐξοχότητός Σου, τὸν πιάσανε ληστὲς ἔξω ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι, κι' ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀσφάλεια γι' αὐτοὺς πού ταξιδεύουνε ἐδῶ. Γιατὶ βέβαια κανεὶς δὲν θὰ τὸ πιστέψῃ πὼς οἱ ληστὲς τοῦ πήρανε ἔγγραφα καὶ χαρτιά μονάχα...

Κι' ἔτσι, χάρις στὸ Βαλέττα, μεταπίεσθηκε ὁ Σοῦτσος κι' ἀνακάλεσε τὴν διαταγὴν του, κι' ἐσώθηκε ὁ Παπαφλέσσας ἀπὸ τὸν κίνδυνον πού διέτρεξε. Καὶ μαζί μ' αὐτὸν καὶ ὁ ἱερός Ἀγώνας.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΜΜΩΝΑΣ

ἡ ἐπιβίωσις τοῦ πολιτισμοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀναβίωσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως» (ἱστορικός καὶ φιλόσοφος, Ἄρνολτ Τόυμπυ). Καὶ ὅτι «ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἠθικὴν ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν ἐγγύησιν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν τεραστίων προβλημάτων, τὰ ὅποια θέτουν ἐνώπιόν μας οἱ σημερινοὶ καιροί». Μόνον ἡ ἐπιστροφή αὐτὴ θὰ δώσῃ τὸν μίτον τῆς Ἀριάδνης γιὰ τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸ σημερινὸ ψυχικὸ λαβύρινθο. «Ἐμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν» ὁ ἀποστάτης, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δ' ἐν μ π ο ρ ε ῖ ν ἂ ζ ἤ σ η χ ω ρ ῖ ς Θ ε ο ῦ ν.

Εἶναι δὲ ἄξιο πολλῆς προσοχῆς, ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἀκούονται ὄχι σὰν μεμονωμένες φωνές ἢ ἐπὶ τέλους σὰν προέκτασις τῶν ἀνησυχῶν τῶν φιλοσόφων, κοινωνιολόγων καὶ τῶν «πνευματικῶν» ἀνθρώπων τοῦ καιροῦ μας. Ἀλλ' ἐμφανίζονται σ' ἄ ν κ α θ ο λ ι κ ὸ ν α ἴ τ η μ α. Ἐξαπλώνεται τώρα ὀλοένα περισσότερο καὶ ὠριμάζει ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἀπαιτοῦνται σήμερα, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχὴ, ἠθικὸς ἐπανεξοπλισμὸς καὶ ριζικὲς μεταβολές στὶς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, ὅποτε οἱ πολεμικοὶ ἐξοπλισμοὶ αὐτομάτως θὰ ἐγκαταλειφθοῦν σὰν ἀπληροκαταρκτικὰ μέθοδοι ἐπιλύσεως τῶν διαφορῶν τῶν λαῶν μεταξύ των. Καὶ εὐτυχῶς οἱ ἠθικὲς αὐτὲς μεταβολές καὶ ἐπιστροφές ἤρχισαν νὰ συντελοῦνται. Ζωηρὴ παρατηρεῖται παντοῦ ἡ ἀφύπνισις τῆς θρησκευτικότητος. Ἐνδύονα σημεῖα ἐπιστροφῆς στὸ πνεῦμα. Ἀναβίωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ σὰν ὑπάτης πνευματικῆς ἐξουσίας μέσα στὸν κόσμον, πὸν διαπαιδαγωγεῖ καὶ ρυθμίζει. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον ὄν φυσικόν, ἀλλὰ καὶ μεταφυσικόν. Ἡ μεταφυσικὴ εἰσέρχεται στὸ σύγχρονον πνευματικὸν ἐνδιαφέρον. Συνειδητοποιεῖται πιά, ὅτι χρειάζεται ὁ προσανατολισμὸς πρὸς τὸ Ἐπέκεινα, σὰν προσπάθεια ἀποκαταστάσεως καὶ παλινρθώσεως τοῦ μεταφυσικοῦ, πὸν στὶς ἡμέρες μας ἦταν ἐκθροισμένο, γιὰ νὰ μεθῆ τέρμα στὴν περίοδο τοῦ παλιμβαρβαρισμοῦ. Νὰ δοθῆ στὸν ἄνθρωπον ἡ Πίστις, πὸν θὰ τὸν σώσῃ καὶ θὰ τοῦ δώσῃ ἐσωτερικὴ πληρότητα, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ ξαναγίνῃ ἄ ν θ ρ ω π ο ς !

Στὸ ἐπόμενο καὶ τελευταῖον σημεῖωμα τῆς σειρᾶς αὐτῆς θὰ ὑπογραμμισθῆ, μεταξύ ἄλλων, καὶ ὁ ρόλος πὸν καλεῖται νὰ διαδραματίσῃ, μέσα στοὺς κρισίμους ἀλλὰ καὶ κοσμογονικοὺς καιροὺς μας, ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία.

Πρωτ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

«Χρὴ τὴν μὲν ἔχθραν εἰς ὕδωρ γράφειν, ἵνα ταχέως ἀφανίζηται. τὴν δὲ φίλαν εἰς χαλκόν, ἵνα διὰ παντὸς βεβαία καὶ ἀκίνητος διατηρῆται».

Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

19. ΗΘΙΚΟΣ ΗΡΩΪΣΜΟΣ

«Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον;»
(Μάρκ. ιε', 43-ιστ', 8).

Εἶχε συντελεσθῆ τὸ ἐγκλημα τῆς θεοκτονίας. Οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, βαθεῖα ἱκανοποιημένοι πλήρως μετὰ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἀναμαρτήτου, ἀπεσύρθησαν «ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα». Τί εἶδους Πάσχα θὰ ἐώρταζαν οἱ ἐγκληματῆται, αὐτὸ πλέον ἀνάγεται στὴ δική τους ψυχολογία. Γιατὶ τὸ ζήτημα εἶναι ὄχι νὰ χρησιμοποιήσῃς τὸ χρῆμα, τὴν ἐξουσία καὶ τὴν κτηνωδία σου γιὰ ν' ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν ἐνοχλητικὴν παρουσίαν τοῦ ἐλεγκτοῦ σου ποὺ στέκεται μπροστά σου ὑπεροχικώτερος σὲ σοφία, ἀγιότητα καὶ ἐκτίμησι, ἀλλὰ τὸ πῶς, ἀνεβαίνοντας τὰ ψηλότερα, ἀπὸ Ἐκεῖνον, σκαλοπάτια, νὰ τὸν ξεπεράσῃς. Ὁ ἀποτελεσματικώτερος καὶ διπλῶς ὠφέλιμος πόλεμος κατὰ τοῦ νομιζομένου ἐχθροῦ σου εἶναι νὰ τὸν ξεπεράσῃς, ἂν ἔχη, στὴν ἀρετὴ καὶ στὴ σοφία, κι' ἂν δὲν ἔχη, νὰ μὴ ξεπέσῃς πολεμῶντας ἕνα κατώτερό σου. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ νίκη σου. Νίκη ποὺ παίρνεις μετὰ τὴν ἐξουσία καὶ τὸ χρῆμα, μετὰ τὴ διαβολὴ καὶ τὴ συκοφαντίαν εἶναι διπλῆ ἤττά σου. Οἱ ἄνθρωποι προάγονται καὶ προάγουν τὸν πολιτισμὸν τους μετὰ τὴν εὐγενῆ ἀμιλλα καὶ τὴ χαρούμενη καρδιά. Ἐξὼ ἀπὸ τίς γραμμὲς αὐτὲς ὑπάρχει κακία ποὺ κι' ἂν προσωρινὰ φαίνεται πὼς θριαμβεῖ, δὲν παύει νὰ εἶναι μία ἀηδὴς ἐκδήλωσις ἠθικῆς ἀρρώστειας μετὰ τὰ ἀποστήματα. Οἱ Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ τῶν ἑβραίων ἠττήθησαν, πῆραν στὸ λαίμωτον τους τόσους καὶ τόσους ἀπλοῦκους ἀνθρώπους, ἐπέσυραν τὴν κατὰρα τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὴν ἐζήτησαν, Ματθ. κζ' 25, «παμπληθεῖ» φωνασκοῦντες «αἶρε τοῦτον». Λ. κγ' 18. Στοιχεῖα ἀντιδραστικὰ κατὰ τῆς ἀληθείας, πραγματικοὶ θεομάχοι, κατὰ Γαμαλιήλ, Πράξ. ε', 39, ἔβραζαν μετὰ τὸ δηλητηριώδες ζουμί τῆς αἰμοβορίας των, ὥσπου νὰ περάσῃ τὸ τριήμερον... Καὶ ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐξέλιπον καὶ ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς ἀπωλέσθησαν...

Μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς τρομοκρατίας, ποὺ ἕνας ὀλόκληρος λαὸς καὶ τόσοι μορφωμένοι ἄνθρωποι ζοῦσαν κάτω ἀπὸ τὸν ἐφιάλτη τοῦ δημοσίου στιγματισμοῦ ἐκ μέρους τῆς ἀρχούσης ἑβραϊκῆς μαφίας, παρέμεναν ὠρισμένες ἐκλεκτὲς καρδιὲς ποὺ ἐφωτίζοντο μετὰ τὸ γαλάζιο χρῶμα τῆς ἀλήθειας. Πάντοτε καὶ σὲ κάθε ἐποχὴ καὶ περιστάσι, μέσα στὰ ἠθικὰ χαλάσματα καὶ στὶς νεκρωμένες συνειδήσεις, θὰ ὑπάρχουν καὶ ἐξαιρετικὲς ὑπάρξεις ποὺ, κατὰ Θεοῦ οἰκονομίαν, παραμένουν ἄλυωτο ἀλάτι καὶ ἀγάλαστη ζύμη καὶ ἄσβη-

στο φῶς. Κι' εἶναι τόσο ἀπαραίτητες, τόσο χρήσιμες, τόσο μεγάλης ἠθικῆς καὶ ἱστορικῆς σημασίας. Γιατί, εἶπαμε, ὁ ὄγκος τῶν κακῶν, εἶναι σωρὸς κόπρου, πὺ λιπαίνει τὸν τόπο τῆς κολάσεως, εἶναι μιὰ θλιβερὴ στρατιὰ ἀνθρωπομόρφων τεράτων πὺ καλλιεργοῦν, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν, τὴν αὐτοκαταστροφή τους. Εἶναι πλάνη νὰ πιστεύεται πῶς θὰ εὐτυχίσουν ποτὲ ἢ θὰ σωθοῦν οἱ κακοὶ ἀπὸ τὸν ἀτελεύτητο σκόληκα πὺ φέρουν μέσα τους. Ἡ εὐτυχία εἶναι ὑπόθεσις ἐσωτερικῆ, εἶναι κεφάλαιον ἀνενόχου συνειδήσεως καὶ ὄχι ἱκανοποιήσις ἐγκληματικῶν ὀρμῶν ἢ ταπεινῶν ὀρέξεων. Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια, ἄν καὶ τὴν ἔζησαν, δὲν τὴν ἐξεμεταλλεύθησαν γιὰ νὰ σωθοῦν οἱ διεφθαρμένοι ἄρχοντες. "Ὅμως εἶπαμε ἐπάνω στ' ἄνδρα ξερόβουνα καὶ μέσα σὲ φωλιῆς ἀγκυθιῶν, φυτρῶνουν κάποτε-κάποτε καὶ δυνατοῦ χρωματισμοῦ καὶ εὐωδιᾶς λουλούδια. Μέσα στοὺς ἐγκληματίας ἐξεχώριζαν οἱ μορφές τοῦ Νικοδήμου καὶ Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας. Εὐγενικὲς ὑπάρξεις, γνήσιοι θεοκρατικοὶ ἄνδρες, ἀδιάφθοροι καὶ τίμιοι χαρακτῆρες μὲ λεπτὴ συνείδησι καὶ αἰσθήματα ἀνθρωπισμοῦ, δὲν μπόρεσαν ποτὲ νὰ συμμαχήσουν μὲ τὸ ψεῦδος, τὴν ὑποκρισία, τὸν ὑλοζωϊσμό τῶν ἄλλων. Καὶ δὲν ἦσαν τυχαῖοι ἄνθρωποι, οὔτε ἀγράμματοι, οὔτε ἄσημοι, οὔτε στὸ περιθώριον τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἦσαν μάλιστα βουλευταί, μέλη τοῦ Ἑβραϊκοῦ Συνεδρίου, κρυφοὶ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου «καὶ προσεδέχοντο τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ». Τοῦτο σημαίνει πῶς εἶχαν ἀπήχησι στὴν ψυχὴ τους τὰ κηρύγματα τοῦ Ἰησοῦ καὶ εἶχαν ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Τώρα, γιὰτὶ δὲν ἐσήκωσαν ἐπανάστασι κατὰ τῶν τόσων ἀδικιῶν τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν καὶ θεοπαικτῶν, τοῦτο εἶναι ζήτημα ἰδιοσυγγρασιακόν. "Ἄλλοι ἀντιτίθενται μὲ τὶς ἀπλὲς ἀντιρρήσεις τῶν ἄλλοι μὲ τὴν ἄρνησι ψήφου στὰ προβαλλόμενα θέματα· ἄλλοι, προχωροῦν στὸ σκοπὸ τους μὲ σύνεσι καὶ ἀσφάλεια, μὲ τὴν ἐλπίδα μονιμωτέρου ἠθικοῦ κέρδους. "Ἄλλοι, βλέποντες τὸ μάταιον ἐνὸς ἐπαναστατικοῦ ξεσπάσματος, ἀποφεύγουν τὴν πρόκλησι γιὰ νὰ δώσουν ὅπου θέλουν καὶ ὅταν θέλουν αὐτοὶ τὴν μάχη. Ἐκεῖνο πὺ πρέπει νὰ τονισθῆ εἶναι πῶς τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ οἱ φωτεινὲς του ἀλήθειες ἀπέσπασαν ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς ἐβραϊκῆς πλάνης δύο ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους πὺ βαθεῖα ἐπίστευσαν στὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς ἐδόξασαν μὲ τὴν τελευταία ἥρωϊκὴ τους πράξι τῆς παρρησίας ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου καὶ τῆς ταφῆς τοῦ Ἀχράντου Σάματος τοῦ Κυρίου μ' ὅλο τὸ σεβασμὸ καὶ τοὺς θρησκευτικοὺς τύπους. Τοῦτο ἀποδεικνύει πῶς μέσα τους εἶχαν τὸ ἥρωϊκὸ στοιχεῖο τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Οἱ ἄφροὶ τῆς λύσσας τῶν ἄλλων Ἀρχόντων δὲν εἶχαν ἀκόμη διαλυθῆ.

Αὐτὸς ὁ πολεμικὸς συναγερμὸς των, τὰ συμβούλια καὶ τ' ἀνε-

βοκατεβάσματα τῶν σκαλοπατιῶν ἀπὸ τοὺς ἀνησύχους Ἀρχιερεῖς, Γραμματεῖς, Φαρισαίους, δὲν ἔσταμάτησαν. Οἱ κατάσκοποι ποὺ παρακολουθοῦσαν τὰ ὑποπτα πρόσωπα εἶχαν πυκνωθῆ̄ πληρωμένοι στρατιῶτες τῆς εἰδωλολατρικῆς Ρωμαϊκῆς Φρουρᾶς τῶν Ἱεροσολύμων διέτρεχαν τοὺς δρόμους μὲ ἀπειλητικὰς διαθέσεις. Οἱ φίλοι καὶ στενοὶ μαθηταί, μηδὲ τοῦ Πέτρου ἐξαιρουμένου, εἶχαν ἐξαφανισθῆ̄ «διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων». Κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ μιλήσῃ δημοσίᾳ γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Σταυρωθέντος Χριστοῦ, ποὺ συκοφαντημένος ἐκρέματο σὰν ἔσχατος τῶν κακούργων ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ. Καὶ ὅμως, τόσον ὁ Νικόδημος, ὁ ὁποῖος μάλιστα προσέφερε μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης περίπου ἑκατὸ λίτρας γιὰ τὴν ταφή, ὅσον ὁ Ἰωσήφ κατόπιν αἰτήσεως τοῦ πρώτου, ἔλαβαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ «ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν...» Ἰωάν. ιθ', 38-42. Ἐδῶ προστίθεται κι' ἓνα ἄλλο στοιχεῖον: τὸ τοῦ διχασμοῦ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Δικαστηρίου. Οἱ Νικόδημος καὶ Ἰωσήφ δὲν ἐθεώρησαν ἄξιον καταδίκης τοῦ Ἰησοῦν εἰς τὸν ἀτιμωτικὸν θάνατον, ὥστε νὰ φήσουν ἄταφον τὸ σῶμά του. Ἐπειτα δὲν ἐτόλμησε κανένας ἀπὸ τοὺς οἰκείους νὰ ἐκτελέσῃ ἓνα θρησκευτικὸ λατρευτικὸ καθῆκον καὶ τὸ ἐτόλμησαν οἱ δύο Ἀρχόντες τῶν Ἑβραίων, ποὺ εἶχαν τὸ θάρρος νὰ τὸ πράξουν. Τοῦτο σημαίνει πὼς εἶχαν, εἶπαμε πιστεῦσαι στὴ θεότητα τοῦ Κυρίου, τὸν εἶχαν ὀλόκαρδα ἀγαπήσει, εἶχαν τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ μαρτυρήσουν τὴν πίστιν τους αὐτῇ. Ἄν ἡ πλειοψηφία τῶν ἐγκληματικῶν Ἀρχόντων δυναμικῶς ὑπερίσχυε, ὁ ἠθικὸς ἠρωϊσμὸς τῆς ἀντιστάσεως τῶν δύο ἐπισήμων βουλευτῶν κατὰ τῶν ἀδίκων ἀποφάσεων τῆς πλειοψηφίας τοῦ Συνεδρίου δὲν ἐματαίωσε μὲν τὸ ἐγκλημα, ὅμως ἐχρησίμεισε σὲ στιγμὲς πλήρους τρομοκρατήσεως τῶν πάντων καὶ μεγάλων προσωπικῶν κινδύνων. Ἐξω ἀπὸ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ δὲν γίνεται τίποτε. Ἐπειτα δὲν ἔμεινε ὡς ἀπλῆ διάθεσις ἡ λατρευτικὴ πίστις τῶν δύο ἀνδρῶν, οὔτε καὶ τὸ ἠρωϊκὸ στοιχεῖο πῆρε μεγαφωνικὴν ἐκδήλωσιν. Μὲ τόλμη, βέβαια, μὲ ἀποφασιστικότητα τιμίων καὶ γενναίων ψυχῶν ἔπραξαν τὸ καθῆκον, ποὺ ἦταν καθῆκον μᾶλλον τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν μαθητῶν. Ἀλλά, ὅπως τονίζει χαρακτηριστικὰ ὁ θεῖος ὕμνωδὸς «πέπαιται τόλμα μαθητῶν, Ἀριμαθαίας δὲ ἀριστεύει Ἰωσήφ». Αὐτῇ του ἡ ἀριστεύεισι τὸν ἀπεθανάτισε, ὅπως ἀπεθανάτισε καὶ τὸν γέροντα Φαρισαῖον Νικόδημον ποὺ εἶχε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συζητήσῃ ὑψίστας ἀληθείας μετὰ τοῦ Κυρίου (Ἰωάν. γ', 1-21).

Ἀλλὰ συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ στάσις τοῦ πρώτου γυναικείου χριστιανικοῦ Ὀμίλου: τῆς Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, τῆς Μαρίας τοῦ Ἰακώβου, τῆς Σαλώμης καὶ ἄλλων ποὺ («διηκόνουν») πλησίον τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὸ τριετὲς διάστημα τῆς δημοσίας του ζωῆς καὶ δράσε-

ως, Μάρκ. ιε', 41 και πού παρηκολούθησαν μέχρι τέλους τὸ δρᾶμα. (Μάρκ. 40—Λουκ. κγ'—Ματθ. κζ', 61'). Ἦσαν οἱ πρῶτες, μαζί με τοὺς Ἀποστόλους, ὑπάρξεις, μ' ἐπικεφαλῆς τὴν Παρθένον, πού ἀτ' ἀρχῆς μέχρι τέλους στάθηκαν ἀγνές και ἀφωσιωμένες μαθήτριες τοῦ Κυρίου μας. Μὲ βαθύτητα πίστεως και ἀγάπης θερμῆς ἠνωμένες σὰν νὰ ἦσαν μία και μόνη, εἶχαν τὸ προνόμιο ν' ἀπολαμβάνουν τὴν γνησίαν πνευματικὴν τροφήν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Διδασκάλου και νὰ προαγοῦν εἰς πρόσωπα ἐξαιρετικὰ σ' ἐποχὴ ζόφου και κλονισμοῦ τῶν ὑψίστων ἀξιῶν, παρὰ τὸ θεοκρατικὸ πολίτευμα τῶν ὁμοθρήσκων των. Ψυχές πού ἀσφαλῶς ἐκρατήθηκαν εὐσεβεῖς με τὸ σωστὸ νόημα τῆς λέξεως κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τῶν προφητικῶν κηρυγμάτων τοῦ Ἀσκητοῦ τῆς Ἐρήμου και τῆς οἰκογενειακῆς των παραδόσεως, ἐτάχθησαν κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς ἀληθείας και τῆς ἀρετῆς πού ἐνεσάρκωνεν ὁ Ἰησοῦς. Ἡ γυναῖκα δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ μεσότητα. Φύσει συναισθηματικὴ θ' ἀκολουθήσῃ τ' ἄκρα κατὰ κανόνα. Ἐὰν παραδώσῃ τὴν καρδιά της στὸ Θεό, ἀσφαλῶς θὰ κρατηθῇ ἀγνή ἰέρεια τῶν μεγάλων σκιπῶν και τῶν μεγάλων ἔργων τῆς ἀγάπης, γιατί προσφέρεται στὸ βωμὸ τῆς θυσίας. Καὶ ὅσῳ πιστοτέρα και ἀγνωτέρα εἶναι, τόσο και περισσότερο φλογερὴ και ζωντανὴ και ἐργώδης προβάλλεται μέσα στὴ γενικὴ θρησκευτικὴ ἀδιανομία, στὴ νέκρα και στὴν ἀδράνεια τῶν πολλῶν. Ὅσῳ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν πίστι και τὴν εὐσέβεια τόσο ξεπέφτει και τερατοποιεῖται και μεταβάλλεται σὲ ὄργανο τοῦ πειρασμοῦ γιὰ νὰ καταστρέψῃ, νὰ καταλύσῃ κάθε καλὸ ἔργο πού προσιδιάζει στὴ φύσι της και στὴν ἀποστολὴ της, κάθε ἔργο πού τῆς ώραίξει τὴ ζωὴ και τὴ μορφή και φέρει τὴ σφραγίδα τῆς προσωπικότητός της. Εὐκόλα παρασύρεται στὸ γκρεμὸ και παρασύρει στὸν ὄλεθρο μαζί της πολλούς. Ἀλλὰ και πολὺ εὐκόλα ἀνεβαίνει ψηλά, ἀρκεῖ νὰ βρεθῇ στὸ δρόμο τῆς ζωῆς της ὁ πατέρας, ὁ ἀδελφός, ὁ παιδαγωγός πού θὰ τὴν σεβασθοῦν σὰν ἓνα ἱερό, τίμιο και ἀξιόλογο κεφάλαιο τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Οἰκογενείας και τῆς Κοινωνίας. Οἱ ὑπεύθυνοι παιδαγωγοὶ της, οἱ γονεῖς και οἱ πνευματικοὶ της, δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦν τὸ γεγονὸς πὼς ἡ γυναῖκα εἶναι περισσότερο καρδιά, συναίσθημα και ὄχι νοῦς. Σπανίως οἱ γυναῖκες εἶναι τύποι νοησιαρχικοὶ και σπανιότατα ζητοῦν ἀπολογητικὴ κατοχύρωσι τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως. Γι' αὐτὸ, κατὰ κανόνα, εἶναι μία μεγάλη κιβωτὸς θρησκευτικῶν παραδόσεων, και τῶν ἐθίμων μέσα στὴν κοσμογαλασίᾳ πού παρατηρεῖται στὸ κύλισμα τοῦ χρόνου. Τόσο στὴν Παλαιὰ ὅσῳ και στὴν Καινὴ Διαθήκη βρίσκεται κανεὶς μπροστὰ σὲ καταπληκτικὲς γυναικεῖες προσωπικότητες πού ἐπετέλεσαν ἔργα ἀξιοθαύμαστα ἢ ἀκτινοβόλησαν σὰν διαμάντια, ἐνῶ γύρω τὰ καρβουνίσματα και οἱ μαυρόσκονες τοῦ κακοῦ τίς ἐπασπάλιζαν. Καὶ τὰ πρόσωπα αὐτὰ δὲν ὑπῆρξαν τῆς

«μοίρας» θρέμματα, οὔτε τῆς ἀπιστίας ἢ θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας βλαστοί. Ἐμορφοποιήθησαν εἰς τιμίους λαμπροὺς χαρακτηῆρας μὲ δύναμιν ἠθικῆς ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ προκλητικωτάτου κακοῦ καὶ ἐτάχθησαν μὲ ἔλλογο φανατισμὸ μὲ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀλήθεια. Καὶ ὄχι σὰν πρόσωπα μιᾶς ἀρρωστημένης, ἀγόνου θρησκευτικότητος, ἀλλὰ σὰν λογικὲς ὑπάρξεις ἐνεργοῦ δραστηριότητος διπλά στὰ ὑπεύθυνα πρόσωπα, ἀρκεῖ νὰ θυμηθῆ κανεὶς μιὰ Σωσάννα, μιὰ Ἰουδήθ, μιὰ Ρούθ, μιὰ Φοίβη, μιὰ ὀλόκληρη χορεία ποῦ ἐγέννησαν καὶ ἐμόρφωσαν ἐκκλησιαστικούς ἀνδρας τῆς ὁλικῆς τῶν Βασιλείου, Γρηγορίου καὶ Χρυσοστόμου...

Καί, προκειμένου περὶ τῶν Μυροφόρων γυναικῶν, δὲν ἐξαίρει ἡ Ἱστορία καὶ δὲν θαυμάζει ὁ μορφωμένος κόσμος μιὰ ἄλογη καὶ τυφλὴ ἀφοσίωσι, χωρὶς πνευματικὸ περιεχόμενον, ἀλλὰ μιὰ περίπτωσι ποῦ μᾶς ζωντανεῦει ἀγγελιοποιημένες ψυχῆς στὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεανθρώπου. Τόσον οἱ ἀδελφὲς τοῦ Λαζάρου ποῦ μὲ δυνατὰ χρώματα ζωγραφίζουν οἱ Εὐαγγελισταί, Ἰωάν. ΙΑ' 1-44 κ. ἄ, ὅσον καὶ οἱ μυροφόρες γυναῖκες ποῦ παρηκολούθησαν τὴν πορεία τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Γολγοθᾶ καὶ ἀξιώθηκαν τῆς ὑψίστης τιμῆς πρῶτες κι' ἀπ' αὐτοὺς τοὺς Ἀποστόλους νὰ ἰδοῦν, ν' ἀκούσουν, νὰ ἐγγίσουν τὸν ἀναστάντα Κύριον, νὰ εὐλογηθοῦν, ὑπῆρξαν ἐσωστρεφικὲς, ψυχοσωματικὰ ἰσορροπημέναι, τύπος τελείας γυναικείας ἐμφανίσεως, ἀπὸ ἀπόψεως ψυχικοῦ μεγαλείου καὶ δραστηριοποιήσεως τοῦ ἠθικοῦ των δυναμισμού. Ποιὰ, πράγματι, διαφορά αὐτῶν τῶν γυναικῶν ποῦ ἀντεπροσώπευαν καὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς παρθενίας καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου, ἀπὸ τίς γυναῖκες τοῦ κόσμου τῆς τότε καὶ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, μᾶς τὸ φωνάζουν τὰ πράγματα. Ἐκεῖ θεοσέβεια, αἰδημοσύνη, ταπεινώσις, ἐργῶδες καθήκον, δουλεία στὰ πόδια τῆς ἀρετῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀξιοποιήσις πλήρης τῶν φυσικῶν, ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν κεφαλαίων· ἐδῶ ἀσέβεια, ζετσιπωσιά, ἀλαζονεία, ματαιοδοξία, σκλαβιά καὶ κουρέλι στὰ νύχια τῆς ἁμαρτίας. Ἐκεῖ σεμνότης στὸ ντύσιμο, στὰ λόγια, στὴ συμπεριφορά, στὰ ἔργα· ἐδῶ σκόρπια μυαλά, ἀσυμμάζευτα, ἀσταθῆ ἢ κηλιδωμένα αἰσθήματα, ἀνοικοκύρευτο πνεῦμα, εὐκόλη τροφὴ τῶν χυδαίων, ἀλατισμένος αἰσθησιασμός, σωστὸ μπαλόνι τοῦ Ἐξαποδίτη, καὶ ἐπομένως πλήρης ἀχρηστεύσις τοῦ πολυτίμου θησαυροῦ ποῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς στὴ γυναῖκα γιὰ ἔργα ποῦ προσιδιάζουν στὴ φυσικὴ τῆς κατασκευῆ, δημιουργικά. Καὶ τὰ φαινόμενα αὐτὰ δὲν εἶναι ἀνερμήνευτα. Ἀπ' τὴν παλῆν ἐποχῆ ἢ γυναῖκα στὸ φακὸ τῶν σοφῶν ἀνθρώπων δὲν ἐθεωρήθη σὰν παιγνίδι τῶν περιστάσεων ἢ διακοσμητικὸ στοιχεῖο ἢ ὕλικὸ εὐτελείας γιὰ ταπεινὲς περαστικὲς ἀπολαύσεις. Καὶ γιὰ τοὺς παλαιούς ποῦ δὲν ἔζησαν στὸ Βασίλειο τῆς Χάριτος, ἡ ἐνάρετος γυναῖκα ἦταν στεφάνι γιὰ τὸν ἄνδρα τῆς, Παροιμ. ΙΒ' 4, στήριγμα

τοῦ σπιτιοῦ της, κί' ὄχι μονάχα εὐτύχημα γιά τὸ σύζυγό της, ἀλλὰ καὶ μιὰ δέσμη χαρίτων 14,22, καὶ εὐλογημένη, λα' 30, ὄχι γιά τὸ μάταιον κάλλος της ἀλλὰ γιά τὴ σύνεσί της. Καὶ δίδεται ἡ συμβουλή στὴν προσεκτικὴ ἐκλογὴ τῆς συζύγου πού πρέπει νὰ εἶναι σοφὴ καὶ γεμάτη καλωσύνη, Σοφ. Σειρ. ζ' 19, γιὰτὶ ὅπωςδήποτε γιά τὴν προκοπὴ τῆς οἰκογενείας πρέπει νὰ συγγενεῦῃ ψυχικῶς μὲ τὸν ἄνδρα της, ζ' 26. Τότε δὲν ὑπάρχει εὐστυχέστερος σύζυγος κστ', 1. Θὰ νοιώθῃ μιὰ εὐφροσύνη κοντὰ σὲ τέτοια γυναῖκα, κστ', 2. Θὰ εἶναι δὲ μιὰ καλὴ περιουσία, κστ' 3, καὶ εὐχάριστος συντροφιά μὲ τὶς ἀρετὲς της γιά τὸν ἄνδρα της, κστ' 13. Θὰ εἶναι ἓνα καλὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ, κστ', 14, καὶ μιὰ αὐξανομένη ἀκτινοβολία, κστ' 15, μὲ τὴν προσωπικότητά της καὶ τὴν ἠθικὴ της ὁμορφιά θὰ στολίξῃ τὸ σπίτι της κστ', 16, θὰ ἀπλώνῃ ἀνοιξιὰτικὴ γλυκύτητα κστ', 27 ἀναγκαιοτάτῃ ὑπαρξίς γιά τὸν ἄνδρα της, κστ', 30. κλπ.

Ἄλλὰ καὶ ἡ μακριὰ ἀπ' τὸν Θεὸ καὶ τὴν ἀρετὴ γυναῖκα, παρὰ τὴν πολυγαμία καὶ τὴ διαφθορὰ ἐστιγματίσθη τόσο, ὅσῳ ἔφθασε στὴ κορυφὴ τῆς ἐξάρσεως ἡ τιμία γυναῖκα. Ἀπέναντι τῶν γυναικῶν, πού δὲν ἔχουν φόβο Θεοῦ καὶ ἀρετῆ, συνιστᾶται ἐπιφυλακτικότης, Σοφ. Σειρ. ζ' 26, ἀποστρόφῃ, θ', 3, προσοχὴ ἀπὸ τὸ ἀπατηλὸν ἐξωτερικὸ κάλλος της θ', 8, γιὰτὶ καὶ ὡς παντρεμένη ἡ ἀθεόφοβη γυναῖκα εἶναι ἐπικίνδυνη, θ', 8, ἱκανὴ νὰ ξεσηκώσῃ τὰ μυαλά καὶ τοῦ πλέον συνετοῦ ἀνδρὸς ὅπως τὸ κρασί, ιθ', 2, καὶ εὐκολὴ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ νόμιμο σύζυγό της κγ', 22. Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζῃ ὁ καθένας, πῶς ἡ κάθε οἰαδήποτε κακία ὠχρῖα μπροστὰ στὴν κακία μιᾶς ἀθεόφοβης γυναίκας, κε' 19, πού ταρασσεὶ καὶ τὸν πιὸ γαλήνιον καὶ πρᾶον ἄνδρα, μὲ τὴν γλώσσα της, μὲ τὴν ὀργὴ της, μὲ τὴν ἀναιδειά της. Εἶναι μιὰ πραγματικὴ πληγὴ στὴν καρδιά τοῦ ἀνδρὸς της κε' 23, καὶ γεννητήρια τῆς ἁμαρτίας, κε', 24. Μπροστὰ σὲ τέτοιες γυναῖκες πρέπει νὰ κρατιέται τὸ στόμα σφραγισμένο, μβ', 6, ἀπὸ δὲ τῆς πλευρᾶς τῆς ἠθικῆς ἀντιστάσεως, εἶναι ρευστὴ καὶ εὐκολὴ νὰ ἐκδοθῇ σὲ κάθε ἄνδρα, λστ', 26, καὶ δὲν πρέπει ποτὲ παντρεμένος ἢ ἀνύπαντρος νὰ βρίσκειται στὴ μέση τέτοιων γυναικῶν πού δὲν παρουσιάζουν θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ βιώματα μβ', 12. Ἡ πονηρία τῆς ἀθρήσκου καὶ ἀνηθικοῦ γυναικὸς ὑπερβάλλει κάθε κακότητα ἀνδρὸς, μβ' 14. Αὐτὰ ἐλέχθησαν ἑκατοντάδες χρόνια πρὸ Χριστοῦ ἀπὸ ἀνθρώπους σοφοῦς, προσωπικῆς πείρας καὶ μάλιστα ὄχι τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς αὐστηρότητος. Καὶ ὅμως ἀνταποκρίνονται καὶ πρὸς τὴν σύγχρονον πραγματικότητα, καὶ μάλιστα μέσα στὸ ἄπλετο φῶς τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας καὶ τῶν προσώπων τῆς ἀρετῆς, ὅπως εἶναι ἡ Παρθένος, οἱ μυροφόρες, ὁ ἀποστολικὸς γυναικεῖος κύκλος πού ἀναφέρεται στὶς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, οἱ μαρτυρικὲς ὑπάρξεις τῶν ἀγνῶν παρθένων, οἱ ἄγιες γυναῖκες μητέρες

μεγάλων Πατέρων, τόσα φωτεινά πλάσματα πού κοσμοῦν τὸ στερέωμα.

Δυστυχῶς ἡ ἀπιστία, ὁ ὕλισμὸς καὶ ἡ σαρκολατρεία ἐφόνευσαν τὰ βάθρα καὶ τῆς γυναικειᾶς πίστεως, τῆς ἐδιώξε τὴ θρησκευτικότητά, τῆς ἐξήττισε τὸ ἄρωμα τῆς ἀρετῆς τῆς καὶ τὴν κατήντησε ὄργανο φιληδονίας. Αὐτὰ τὰ φεμινιστικὰ κηρύγματα τῶν ἀθλίων γυναικῶν πού ἔχουν γηράσει ἐν ἀμαρτίαις, πού ἐνῶ δὲν μπορεῖ νὰ μαζέψουν τίς σαγονιές τους καὶ τὰ σάλια τους καὶ ὅ,τι ἀνήκει στὸ Θεό, στὸν ἑαυτό τους καὶ στὸ σπίτι τοῦ ἀνδρός τους, ἂν ἔχουν ἕνα μονάχα, ἐπροκάλεσαν ψυχικὴ καὶ ἠθικὴ διάβρωσι στὶς κουφόμενα, ὅπως ὁ κινηματογράφος, τὰ πάρτυ, τὰ μικτὰ λουτρά, ἡ μόδα τῶν οἰκογενειακῶν φίλων κ.τ.τ. Ἔτσι οὐσιαστικά, ἀντὶ τῆς γυναικῆς νὰ ὠφεληθῆ ἀπὸ τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίᾳ τῆς ἢ τὰ δικαιώματα πού τῆς ἔδωσεν ὁ νόμος, κατηξευτελίσθη, γιατί δὲν βλέπουν τὴ γυναικῆ σὰν ἱερὸ πρόσωπο ἄξιο σεβασμοῦ γιὰ τὸ καλὸ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ὅπως ὁ γάτος τὸ ψάρι, ὁ ποντικὸς τὸ τυρί, ἡ ἀλεπού τὴν λόττα, ὁ λύκος τὸ ἀρνί, ὁ σαρκολάτρης τὴν παραστρατημένη. Καὶ τοῦτο, γιατί ἡ σύγχρονη γυναικῆ ἐγίνε ἀφορήτως προκλητικὴ μὲ τὸ ντύσιμο, τὰ φερσίματά τῆς, τὰ λόγια τῆς. Καὶ μέσα στὸ φοβερὸ καμίνι τῆς ἀμαρτίας ἡ γυναικῆ τοῦ κόσμου πέφτει εὐφλεκτὴ ὕλη καὶ τὸ συντηρεῖ μὲ τὸ κορμί τῆς καὶ τὴν ψυχὴ τῆς. Νὰ γιατί τ' ἄγια πρόσωπα τῶν Μυροφόρων γυναικῶν μᾶς συγκινοῦν, μᾶς ἠλεκτρίζουν. Ἐμύρωσεν ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴ τους καὶ ἐκεῖνες ἐξέχυσαν τὸ μῦρο τῆς ἀγάπης των στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ. Ἐξεδαπάνησαν τοὺς ἑαυτοὺς των στὴν ὑπηρεσία τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης καὶ συνέτριψαν, γυναῖκες ἀδύναμες αὐτές, μὲ τὸ ἥρωϊκό τους πνεῦμα τὴν κεφαλὴ τοῦ ἀοράτου δράκοντος, καὶ ἀξιώθηκαν νὰ πάρουν πρῶτες ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ τὸ χαρμόσυνο μῆνυμά του πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καὶ πρὸς ὅλον τὸν κόσμον. Συνέδεσαν ἔτσι τὸ ὄνομά τους μὲ τὸ Λυτρωτὴ καὶ ἀνέβηκαν στὸν ψηλότερο θρόνον τῆς χριστιανικῆς δόξης καὶ τιμῆς ὅσον καμμιὰ βασίλισσα. Κι' ὅσω ζῆ ὁ κόσμος ὅλος τὰ ὀνόματα τῶν Μυροφόρων θὰ μνημονεύονται καὶ θὰ προβάλλωνται στὶς γενεές ὡς πρότυπα πίστεως, ἀγάπης, ἡρωϊσμοῦ καὶ αὐτοθυσίας γιὰ νὰ ἐλέγχουν, νὰ διδάσκουν πῶς ἡ θέσις τῆς γυναικὸς εὐρίσκεται κοντὰ στὸν Χριστὸ πού τὴν ἔβγαλε ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρικὴ δουλεία.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

Δύο εἰσὶν ὁδοὶ πρὸς ἀρετὴν ἄγονσαι, μία μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς κακίας, ἑτέρα δὲ ἡ ἐργασία τῶν ἀρετῶν».

Ἱωάννης Χρυσόστομος

ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

4. Στο Πραιτώριο του Πιλάτου

Περίλαμπρο άλλοτε κτίριο, κτισμένο απ' τὸ μεγάλο Ἡρώδη, ἐχρησίμευε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη γιὰ δικαστήριο καὶ κατοικία τοῦ Πιλάτου, ὅσες φορές καὶ μάλιστα τὸ Πάσχα ἐρχόταν στὰ Ἱεροσόλυμα, γιατί προτιμοῦσε κ' ἔμενε κυρίως στὴν Καισάρεια τῆς Φιλίππου.

Ἀπ' τὴν πύλη τῆς Γεθσημανῆ ὅταν προχωρήσης ἀρκετὰ μέτρα κί' ἀφοῦ προσπεράσης τὸν Οἶκο γεννήσεως τῆς Παναγίας καὶ τὴν Προβατικὴ (Πύλη ἢ Κολυμβήθρα) συναντᾶς—δεξιὰ σου— τὸ Πραιτώριο αὐτό, ποῦ ἀποτελεῖ ὀρθόδοξη Μονή.

Ἐδῶ λοιπόν, μετὰ τὴν ὀλιγόλεπτη σύσκεψη τοῦ Μ. Συνεδρίου, πρῶτ—πρῶτ ἔφεραν δεμένο καὶ παρέδωσαν στὸν Πιλάτο τὸν Ἰησοῦ.

Ἐνα μικρὸ διάστημα καὶ μέχρις ὅτου ἐτοιμασθῆ ὁ Πιλάτος φαίνεται πὼς ὁ Ἰησοῦς—κατὰ τὴν Παράδοσι—ἐκλείσθηκε σὲ μιὰ ἀπ' τὶς φυλακὰς ποῦ εὑρίσκοντο στὸ ὑπόγειο καὶ οἱ ὅποῖες διασώζονται σήμερα.

Κατεβαίνομε ἀπὸ μιὰ στενὴ σκάλα σὲ κατασκότεινο ὑπόγειο χῶρο. Στὸ πρῶτο μέρος—δεξιὰ—εὑρίσκεται λαξευμένο σὲ βράχο ἓνα μικρὸ κελλί, ποῦ ἔχει ἓνα μικρὸ φεγγίτη μὲ σίδερα καὶ μιὰ μικρὴ—χαμηλὴ πόρτα. Ἀπὸ ἓνα στενὸ—μικρὸ δρομάκι εἰσῆλθαμε στὸ βᾶθος τοῦ κελλιοῦ, ὅπου εἶναι ἡ φυλακὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ σ' αὐτὸ τὸ ἀπαίσιο κελλί δὲν ἦταν ἐλεύθερος νὰ κινηθῆ ἔστω καὶ λίγο ἢ νὰ μείνῃ ὄρθιος. Ἦταν καθισμένος σὲ λαξευμένη πέτρα. Τὰ πόδια Του, ὅπως ἐκάθητο ἦταν περασμένα σὲ δυὸ λαξευμένες στὴν προεξοχὴ τῆς πέτρας ὅπες καὶ ἀπὸ κάτω δεμένα στὸ ἔδαφος μὲ ἀλυσίδες. Δεμένα ἐπίσης ἦταν καὶ τὰ χέρια Του. Κ' ἔτσι ἦταν καταδικασμένος σὲ παντελεῖ ἀκίνησια...

Ὁ Πιλάτος ἀνεβαίνει τώρα στὴν ἔδρα του. Μπροστά του φέρουν τὸν Ἰησοῦ. Οἱ ἀρχιερεῖς, τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου καὶ οἱ Ἱουδαῖοι δὲν ἠθέλησαν νὰ εἰσέλθουν στὸ Πραιτώριο, γιὰ νὰ μὴ μολυνθοῦν ἀπ' τὸ εἰδωλολατρικὸ αὐτὸ σπίτι. Μὲ σχολαστικότητα ἀπέβλεπαν νὰ μείνουν καθαροὶ (ὅποια τραγικὴ εἰρωνεΐα!) γιὰ νὰ φᾶνε τὸ βράδυ τὸ δεῖπνο τοῦ Πάσχα μὲ καθαρὴ συνείδησι. Κατόπιν τούτου, ἐπειδὴ ἐπέμεναν νὰ παραμένουν ἔξω στὸ λιθόστρωτο, δηλ. στὴν αὐλὴ τοῦ Πραιτωρίου (μέρος τῆς ὁποίας κατέχουν σήμερα οἱ Λατῖνοι), ἀναγκάσθηκε καὶ βγήκε ἔξω.

«Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;», τοὺς ἐρώτησε. Αὐτοὶ κυριολεκτικὰ τὰ ἔχασαν. Δὲν περίμεναν ποτὲ τέτοια ἐρώτησι. Ἐζήτησαν ἀπλῶς ἐπικύρωσι τῆς θανατικῆς καταδικῆς, πού ἐπέβαλαν αὐτοί. Ἦθελαν μόνο τὴν ἄδεια τῆς ἐκτελέσεως· καὶ βλέπουν τώρα ἔτοιμο τὸν ἡγεμόνα νὰ ἐφαρμόσῃ δλόκληρη δικαστικὴ διαδικασίαν.

Δυσαρεστημένοι γι' αὐτὸ ἀπαντοῦν: «Ἄν δὲν ἦταν κακοποιὸς δὲν θὰ σοῦ Τὸν παραδίναμε.—Τιμωρεῖστε τον τότε σύμφωνα μὲ τὸ νόμο σας, τοὺς λέγει.—Ἄλλὰ δὲν ἔχομε τώρα τὸ δικαίωμα ἀπ' αὐτὸν πού ἰσχύει τώρα γιὰ νὰ θανατώσωμε κανένα. Τί ἔκαμε λοιπόν; ἐπίμονα ἐρωτᾷ. Τί νὰ τοῦ ἀπαντήσουν ὅμως; «Ὅτι ἦταν βλάσφημος; Λίγο ἐνδιέφερε τὸν εἰδωλολάτρην Πιλάτο. Χαλκεύουν γι' αὐτὸ κατηγορίες μὲ χαρακτηριστὰ πολιτικὰ: Αὐτὸς—λένε—διαστρέφει τὸ Ἔθνος μας! Ἐμποδίζει τὴν πληρωμὴ τῶν φόρων! Παρουσιάζει τὸν ἑαυτό του γιὰ Βασιλέα!

Τὸ τελευταῖο ἔκαμε ἐντύπωσι στὸν ἡγεμόνα. Μπαίνει μέσα καὶ γι' αὐτὸ μόνο τὸν ἐρωτᾷ: Σὺ εἶσαι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

—Τὸ λὲς ἀπ' τὸν ἑαυτό σου αὐτὸ (ὥστε ν' ἀποδίδῃς πολιτικὴ χροιά στὸν τίτλο) ἢ σοῦ εἶπαν ἄλλοι γιὰ μένα (ὁπότε εἶχαν ὑπ' ὄψιν τους αὐτοὶ τὴ μεσσιανικὴ ἔννοια τοῦ βασιλέως);

—Μήπως εἶμαι Ἰουδαῖος ἐγώ; Τὸ Ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς σὲ παρέδωκαν σὲ μένα. Τί ἔκαμες;

—Ἡ ἰδική μου Βασιλεία δὲν εἶναι ἀπ' τὸν κόσμον αὐτό. Δὲν ἔχει καμμιά σχέσι μὲ τίς κοσμικὰς βασιλεῖες. Ἐὰν ἦταν ἀπ' τὸν κόσμον αὐτὸν ἡ ἰδική μου Βασιλεία, θὰ ἠγωνίζοντο οἱ δικοὶ μου ὑπῆκοοι γιὰ νὰ μὴ παραδοθῶ στοὺς Ἰουδαίους. Τώρα ὅμως καταλαβαίνεις πὼς ἡ ἰδική μου Βασιλεία δὲν προέρχεται ἀπ' τὸν κόσμον αὐτό. Δὲν χρησιμοποιεῖ βία. Εἶναι ἀποκλειστικὰ ἀπ' τὸν οὐρανό. Εἶναι πνευματικὴ πέρα γιὰ πέρα, τρισαγία.

—Λοιπόν, εἶσαι βασιλεὺς σύ;

—Τὸ λὲς σὺ πὼς εἶμαι Βασιλεὺς. Ἐγὼ ἤλθα στὸν κόσμον νὰ διδάξω τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποία ὅποιος τὴν δέχεται γίνεται ὅπαδος μου, ὑπῆκοος τῆς πνευματικῆς αὐτῆς καὶ οὐρανοῦ Βασιλείας μου.

—Τί εἶναι ἀλήθεια; ἐρώτησε ὁ Πιλάτος καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ πιθανῶς ἀπάντησι βγῆκε ἔξω στοὺς ἀνυπομόνους Ἰουδαίους καὶ τοὺς εἶπε: «ἐγὼ οὐδεμίαν ἀίτιαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. ιη', 38).

Πρώτη πανηγυρικὴ ἐξαγγελία τῆς ἀθωότητος τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ κακόβουλοι ὅμως ἀρχιερεῖς καὶ ὁ φανατισμένος ὄχλος ἐξεγείρον-

ται. Φωνάζουν ὀργισμένοι καὶ νέες κατηγορίες διανοοῦνται καὶ τὶς ἐκτοξεύουν: Αὐτὸς ἀναστατώνει τὸ λαὸν μὲ τὶς διδασκαλίαις του, πὸν τὶς ἄρχισε ἀπ' τῆ Γαλιλαία κ' ἐφθασαν μέχρις ἐδῶ τὴν Ἰουδαία.

Ὁ Πιλάτος βρῆκε τρόπο τώρα ν' ἀπαλλαγῇ ἀπ' τὴ μεγάλη δυσκολία του. Εἶναι Γαλιλαῖος ὁ κατηγορούμενος Ἀθῶος; Ἄρα ἀνήκει στὴ δικαιοδοσία τοῦ Ἡρώδης Ἀντίπα. Σ' αὐτὸν Τὸν ἔστειλε νὰ δικασθῇ. Καὶ μὲ τὴ χειρονομία του αὐτὴ συμφιλώθηκαν ὕστερα ἀπ' τὴ μεγάλη τους ἔχθρα.

5. Ὁ Ἰησοῦς στὸν Ἡρώδη

Ὁ Ἡρώδης χάρηκε πὸν εἶδε τὸν Ἰησοῦ γιὰ τὸν ὁποῖο εἶχε ἀκούσει πολλὰ καὶ ἐπίστευε πὸς εἶναι ἀναστημένος ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς πὸν εἶχε αὐτὸς ἀποκεφαλίσει. Ἦλπισε νὰ δῇ κανένα θαῦμα ἀπ' Αὐτόν. Ἄλλ' εἰς μάτην. Τὸν ἠρώτησε ἐπίσης, κατὰ τὴν ἀνάκρισι, γιὰ πολλὰ, ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶπε λέξι. Καὶ μόνο οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ συνέδροι τοὺς Τὸν κατηγοροῦσαν ἀδιάκοπα, ἐνῶ ὁ Ἡρώδης ἐφάνηκε νὰ μὴ θεωρῇ ἔνοχο γιὰ τίποτε τὸν μόνο Ἀναμάρτητο. Μολαταῦτα Τὸν ἐξηρέτισε μὲ τοὺς στρατιῶτες του. Τὸν ἐνέπαιξε καὶ κοροϊδευτικὰ Τοῦ ἐφόρσε λαμπρὴ βασιλικὴ στολή. Κι' ἔτσι Τὸν ἔστειλε στὸν Πιλάτο.

6. Καὶ πάλι στὸ Πραιτώριο

Νέα ἀφόρητη στενοχώρια ἐδοκίμασε μόλις Τὸν εἶδε καὶ ἄκουσε τὶς φωνῆς καὶ τὶς κατάρεις τοῦ ὄχλου. Σκέφθηκε ἀμέσως νὰ χρησιμοποίησιν συμβιβαστικὴ λύσι. Τοὺς λέει: Ἐγὼ τί ποτε τὸ ἀξιοπῶνο δὲν βρῆκα σ' Αὐτόν. Οὔτε καὶ ὁ Ἡρώδης. Εἶναι ἀθῶος. Λοιπὸν γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῆτε θὰ τὸν παιδεύσω μὲ τὸ φρικτὸ μαρτύριο τοῦ μαστιγώματος κι' ὕστερα θὰ Τὸν ἀπολύσω. Ἄλλως τε εἶναι Πάσχα καὶ πρέπει κατὰ τὸ ἔθιμο ν' ἀπολύσω ἓνα. Τί θέλετε λοιπὸν; Τὸν Ἰησοῦ νὰ ἀπολύσω ἢ τὸν Βαραββᾶ; Τὸ εἶπε αὐτό, γιὰτι ἦταν βέβαιος, πὸς ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης ἔχθρας καὶ τοῦ ἀποτροπιασμοῦ πὸν διατηροῦσαν ὅλοι ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἀπαισίου ἐγκληματία, θὰ προτιμοῦσαν ὅπωςδῆποτε ὁ Ἰησοῦς ν' ἀπολυθῇ.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ ἦλθε κάποιος ἀπ' τῆ γυναῖκα τοῦ Κλαυδία. Τοῦ διεβίβασε μήνυμά της νὰ προσέξῃ νὰ μὴ κάμῃ κανένα κακὸ στὸν δίκαιο ἄνδρα, ν' ἀποφύγῃ ν' ἀναλάβῃ κάθε εὐθύνη γι' αὐτὸν γιὰτι εἶδε πολὺ περίεργα καὶ ἀνήσυχτα ὄνειρα γι' αὐτόν.

Στὸ μεταξὺ οἱ ἄρχοντες συμβούλευσαν τοὺς ὄχλους καὶ τώρα

μ' ἓνα στόμα ἀξιῶνουν ν' ἀπολυθῆ ὁ φονιαῖς—ἐπαναστάτης, ὁ ἀπ' ὄλους μισητὸς Βαραββᾶς, ποὺ βρισκόταν φυλακισμένος στὸ τελευταῖο ὑπόγειο τοῦ Πραιτωρίου, μέσα σ' ἓνα ἀπ' τὰ πιὸ ἀπαίσια κελιά, τὸ ὁποῖο μᾶς ἔδειξαν.

Δὲν τὸ περίμενε αὐτὸ ὁ Πιλάτος. Γι' αὐτὸ ἀγανακτισμένους τοὺς ἐρωτᾷ: Τί νὰ κάμω λοιπὸν αὐτὸν ποὺ λέτε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

Μυριόστομα ἀκούσθηκε τότε γιὰ πρώτη φορὰ «σταυρωθήτω» (Ματθ. κζ', 22).

—Μὰ γιατί νὰ σταυρωθῆ; Τί κακὸ ἔκαμε;

—Τίποτε, αὐτὸς πρέπει νὰ σταυρωθῆ. Ὁ Βαραββᾶς ἄς ἀπολυθῆ!

Ὁ Πιλάτος ὑποχρεώθηκε νὰ τὸν ἀπολύσῃ. Κι' ὁ Ἰησοῦς δεμένος σὲ μιὰ κολῶνα (τὴ μισὴ προσκυνήσαμε στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κων/πόλεως καὶ τὴν ἄλλη μισὴ στὸ Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως), μισόγυμνος, δέχεται τώρα ἀνελέητα τὸ φοβερὸ μαστίγωμα, ποὺ τὸ μαρτύριο καὶ ἡ ὀδύνη του ξεπερνᾷ κάθε ὄριο ἀνθρωπίνης σκέψεως.

Οἱ στρατιῶτες τοῦ Πιλάτου ὕστερα ἀπ' τὸ φραγγέλωμα προχωροῦν καὶ σὲ ἄλλες ἀτιμωτικὲς πράξεις ἐναντίον Του. Τοῦ ἐφόρεσαν κόκκινη βασιλικὴ χλαμύδα, ἐφτιαζαν γρήγορα ἓνα στεφάνι ἀπὸ ἀγκάθια καὶ τοῦ τὸ ἐφόρεσαν στὸ κεφάλι ἀντὶ γιὰ διάδημα βασιλικό. Τοῦ ἔδωσαν στὰ χέρια ἓνα καλάμι. Κ' ὕστερα γονάτιζαν μπροστά Του εἰρωνικὰ καὶ Τὸν χαιρετοῦσαν. «Χαῖρε ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ραπίσματα» (Ἰωάν. ιθ', 3). «Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ» (Ματθ. κζ', 30).

Ὁ Πιλάτος ὕστερα ἀπ' αὐτὸ τὸ δυσπερίγραπτο μαρτύριο τοῦ Ἀκάκου, ἀπ' τὸ στόμα τοῦ Ὁποίου δὲν ἀκούσθηκε οὔτε ἓνας γογγυσμὸς, κανένα παράπονο, ἀνέλαβε ὑστάτην προσπάθεια νὰ Τὸν διασώσῃ. Ἐπίστευσε πὼς μὲ αὐτὴ τὴν ἀξιοθρήνητη κατάστασι Του θὰ προκαλοῦσε τὸν οἶκτο.

Βγαίνει λοιπὸν ἔξω καὶ τοὺς λέγει: Ἰδοὺ σᾶς Τὸν φέρνω ἔξω γιὰ νὰ γνωρίσετε ὅτι δὲ βρίσκω σ' Αὐτὸν καμμιά ἀπολύτως ἐγκληματικὴ διάθεσι ἢ πράξι. «Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς: Ἴδε ὁ ἄνθρωπος» (Ἰωάν. ιθ', 5-6). Ἀλλὰ τότε πιὸ πολὺ ἀνάληγτοι καὶ ἀσυγκίνητοι, φανατισμένοι καὶ τυφλωμένοι ἀπὸ ἐμπάθεια, ἐφώναζαν δυνατώτερα «σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν».

—«Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὕρισκα ἐν αὐτῷ αἰτίαν».

—Ἐμεῖς—τοῦ φώναξαν—ἔχομε νόμο καὶ σύμφωνα μὲ αὐτὸν πρέπει νὰ ἀποθάνῃ γιατί ἔκαμε τὸν ἑαυτὸ τοῦ Υἱὸν Θεοῦ!

Ἡ τελευταία ἀποκάλυψις ἐφόβησε πιὸ πολὺ, σὰν ἔνοχο γιὰ χίλια δυὸ ἄλλα ἐγκλήματα, τὸν Πιλάτο. Γι' αὐτὸ μπῆκε μέσα στὴν αἴθουσα καὶ ἐρώτησε τὸν Κύριο: Ἐξοῦς εἶσαι; Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀπαντᾷ. Ἐκεῖνος τότε τοῦ εἶπε κάπως ζωηρά. Σ' ἐμένα δὲν μιλάς; Δὲν ξεῦρεις πὼς ἔχω ἐξουσία νὰ σὲ σταυρώσω καὶ ἐξουσία νὰ σ' ἐλευθερώσω;

—Δὲν θὰ εἶχες καμμιά ἐξουσία ἐναντίον μου, ἂν δὲν ἦταν σ' ἐσένα δοσμένο ἀπ' τὸν Θεόν. Γι' αὐτὸ αὐτὸς πού μὲ παρέδωκε σ' ἐσένα ἔχει μεαλύτερη ἁμαρτία.

Ἀπὸ κατάπληξι σὲ κατάπληξι ὁδηγεῖται ὁ Πιλάτος. Θαμβώνεται καὶ φοβεῖται ἀπ' ὅ,τι βλέπει καὶ ἀκούει. Ὁ Ἰησοῦς κατανοεῖ πὼς δὲν εἶναι τυχαῖο πρόσωπο. Ἐχει πεισθῆ πιὰ τετραγωνικὰ πὼς «διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν». Καὶ ἀγωνίζεται ἀκόμη νὰ τὸν σώσῃ. Ἀλλ' αὐτοὶ τὸν ἀπειλοῦν «ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος» (Ἰωάν. ιθ', 12).

Τὸν ὁδηγεῖ τώρα ἔξω ὁ Πιλάτος—ἦταν περίπου μεσημέρι τῆς Παρασκευῆς—καὶ λέγει στὸ πλῆθος. «Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν». Ἀγριεμένο ἐκεῖνο κραυγάζει. «Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν». «Λοιπὸν τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;» Ναί, ἀπαντοῦν πεισματικά. Ἐμεῖς οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰμὴ Καίσαρα! (ἀπᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι)! (Ἰωάν. ιθ', 12, 15.).

Τὰ τελευταῖα ἀντήχησαν στὰ αὐτιά τοῦ Πιλάτου φοβερά. Ἐνόμισε πὼς κινδυνεύει τώρα κι' ὁ ἴδιος, ἡ ζωὴ του, ἡ θέσι του ἀπ' τὸν Καίσαρα. Καὶ μπροστὰ στὴ διασφάλισι τῶν προσωπικῶν του συμφερόντων, συγκατατέθηκε νὰ θυσιάσῃ ὁ Δίκαιος. Ὑπέγραψε λοιπὸν τὴν θανατικὴ Του καταδίκη, ἀλλ' ἐπλυνε ὑποκριτικὰ τὰ χέρια του μπροστὰ σ' ὄλους λέγοντας· «ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου Τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε», ἐνῶ οἱ ἀχάριστοι ἀρχιερεῖς, συνέδριοι, Ἰουδαῖοι ἀνεφώνησαν θριαμβευτικά· «τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν» (Ματθ. κζ', 24-25), πράγμα πού ἐξεπληρώθηκε ἀργότερα κατὰ γράμμα σ' ὄλους, καὶ σ' αὐτὸν τὸν Πιλάτο, ὁ ὁποῖος ἀπὸ δυσμένεια τοῦ αὐτοκράτορος ἔχασε τὴ θέσι του, ἐξωρίσθη καὶ ἐκεῖ ἀπ' τὴν ἀπελπισία του ηῆτοκτόνησε.

(Συνεχίζεται)

ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Γεοργίου Ἰ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Ἐπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

**Ἐπιτρέπεται νὰ βρίζωμε τοὺς ἑτερόδοξους
καὶ ἀλλόθρησκους;**

Οὔτε αὐτὸς πού εἶναι εἰδωλολάτρης, οὔτε κι' ἄλλος ὁποιοσδήποτε—κι' ἄς εἶναι ἀλλόθρησκος καὶ κακόπιστος—ἐπετρέπεται νὰ βλαστημᾷ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, κι' ἄς εἶναι αὐτὸς ἀνύπαρκτος καὶ ψευδώνυμος, κι' ἄς τὸν λατρεύῃ κι' ἄς τὸν σέβεται σὰν τέτοιο, ξεγελασμένος ἀπὸ ἀνοησία καὶ ἀπὸ ἀνεμυαλία.

Γι' αὐτὸν τὸν λόγο καὶ ἡ Θεία Γραφή, ἂν ἀποφαίνεται πὼς πρέπει νὰ θανατώνεται μὲ λιθοβολισμόν ὁ ἄνθρωπος πού θὰ βλαστημῆσῃ τ' ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ «Ὁνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου θανάτῳ θανατούσθω. Λίθοις λιθοβολεῖτω αὐτὸν πᾶσα ἡ Συναγωγὴ Ἰσραὴλ» (Λευϊτ. κδ', 16)· στὸν βλάστημον ἐναντίον τοῦ ψεύτικου κι' ἀνύπαρκτου Θεοῦ καταλογίζει καὶ σ' αὐτὸν τὴν βλαστήμια του «Ἄνθρωπος, ὅς ἂν καταράσῃται Θεόν, ἁμαρτίαν λήψεται». Ὁποιοσδήποτε βλαστημῆσῃ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, παίρνει ἐπάνω του κρῖμα κι' ἁμαρτία. Κι' αὐτό, ὄχι γιατί αὐτὸς πού βλαστημιέται δὲν τ' ἀξίζει πραγματικὰ αὐτό· ἀλλὰ γιατί ἕνας πού βλαστημᾷ αὐτὸ πού πιστεύει κινεῖται κι' ἐνεργεῖ ἀντίθετα πρὸς τὴ συνείδησή του, καὶ βρίζει ἕνα πρᾶγμα, πού σ' αὐτὸ δείχνει, μ' ἄλλο τρόπο, σεβασμό· «Οὐ γὰρ ὡς ψευδώνυμον, ἀλλ' ὡς ἀληθῆ Θεόν βλασφημεῖ», λέγει ὁ Θεοδώρητος.

Ἀπ' αὐτὸ προκύπτει ἡ ἐξῆς ἀπορία: Κάνει λοιπὸν ἁμαρτία ἕνας πού λατρεύει τὸν ἀληθινὸ Θεό, ὅταν

βλαστημᾶ τοὺς ψεύτικους θεοὺς τῶν ἄπιστων, ὅπως συνάγεται ἀπ' αὐτὸ πού λέει ἡ Γραφή «ἄνθρωπος, ὃς ἂν καταράσῃται Θεόν, ἁμαρτίαν λήψεται»; Στὸ ἐρώτημα καὶ στὸ πρόβλημα αὐτὸ ὁ ἱερὸς Θεοδώρητος ἀποκρίνεται, ὅτι πραγματικὰ πέφτει σὲ ἁμαρτία, ἐνοώντας ὅχι τὸν εὐσεβῆ καὶ τὸν Ὀρθόδοξο, ἀλλὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ τὸν κακόπιστο. «Ἄμαρτάνει οὐχ' ὁ εὐσεβὴς τὸν ψευδώνυμον βλασφημῶν Θεόν, ἀλλ' ὁ ἐκείνῳ πιστεύων μὲν, λοιδορούμενος δέ· βλασφημεῖ γὰρ ὁ σέβει». Δὲν πέφτει σὲ ἁμαρτία ὁ θεοφοβούμενος πού βλαστημᾶ τὸν ψεύτικο Θεό· ἀλλ' αὐτὸς πού ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά τὸν πιστεύει, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλῃ τὸν βρίζει· γιατί βλαστημᾶ αὐτὸ πού πιστεύει. Καὶ πραγματικὰ καὶ ἡ ἴδια Θεία Γραφή σὲ πολλά τῆς μέρῃ καταφέρεται κατὰ τῶν ψεύτικων καὶ ἀνύπαρκτων θεῶν καὶ φανερὰ καὶ κατηγορηματικὰ λέει στ' ὅς ψαλμούς, ὅτι «οἱ θεοὶ τῶν Ἐθνῶν δαιμόνια» (Ψάλμ. κε', 5).

Νομίζω ὅμως πὼς ἀξίζει νὰ ἐξετάσωμε ἀκόμη περισσότερο τὸ ζήτημα αὐτό· ἐπετρέπεται δηλαδὴ σ' ἓνα πιστὸ καὶ ὀρθόδοξο νὰ βλαστημᾶ, χωρὶς νὰ συντρέχη κανένας λόγος καὶ χωρὶς νὰ προκύπτῃ καμμία ὠφέλεια τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ—ὅποιος καὶ νᾶναι κι' ὅπως καὶ νὰ τὸν λένε—γιά ὅχι; Καὶ γιά νὰ τὸ ξεδιαλύνωμε τὸ ἐρώτημα αὐτό, νομίζω πὼς δὲν εἶναι περιττό, εἶναι μάλιστα πολὺ χρήσιμο, ν' ἀναφέρω ἐδῶ αὐτὸ πού γράφει ἓνας ἀνώνυμος συγγραφέας («περὶ τῆς ἀνεξιθρησκείας»), καὶ μάλιστα ἀφοῦ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ βρῆ ὁ καθένας εὐκόλα. «Ἄς εἶναι, λέει, κάθε πιστὸς καὶ ὀρθόδοξος ζηλωτὴς γιά τὴν θρησκεία του, ὅχι ὅμως λοιδορὸς καὶ ὑβριστικὸς γιά τὶς ξένες. Γιατί, τί κέρδος ἔχει, μὲ τὸ νὰ ὑβρίζη κανένας ἄσκοπα καὶ παράλογα, καὶ μὲ τὸ νὰ καταβλαστημᾶ ἄπρεπα τὴν πίστη τῶν ἀλλόθρησκων; Στις ἐπιστολές μάλιστα πού ἀποδίδονται στὸν ἅγιο Διονύσιο τὸν Ἀρεοπαγίτη, ἢ ὁποιοσδήποτε ἄλλος εἶναι αὐτὸς πού ἔγραψε τὶς ἐπιστολές αὐτές μὲ

τ' ὄνομα τοῦ ἁγίου Διονυσίου, γράφοντας σὲ κάποιον
 ζηλωτὴν ἱερέα ποὺ τὸν ἔλεγαν Σώπατρο, καὶ ποὺ
 ἐνόμιζε πὼς μὲ τίς λοιδορίες καὶ μὲ τίς βρισιῆς ποὺ
 ἐσκόρπιζε ἀπλόχερα ἐναντίον τῶν ἀλλόθρησκων, κα-
 τώρθωνε κάτι γενναῖο καὶ μεγάλο, τοῦ ἀνασκευάζει
 τὴν λανθασμένην αὐτῆ γνώμη του, λέγοντας· «Μὴ
 τοῦτο αἶου νίκην, ἱερέ Σώπατρε, τὸ εἰς θρησκείαν ἢ
 δόξαν ὑβρίσαι μὴ ἀγαθὴν φαινομένην· οὐδὲ γάρ, οὐδ'
 εἰ κεκριμένως αὐτὴν ἐξελέγξεις, ἤδη τὰ Σωπάτρου
 καλά». Νὰ μὴ νομίζης, Σώπατρε, πὼς εἶναι νίκη τὸ νὰ
 βρίζης μιὰ θρησκεία καὶ μιὰ πίστη ποὺ δὲν σοῦ φαί-
 νεται καλὴ. Γιατί, κι' ἂν τὸ κήνης αὐτὸ στοχαστικὰ
 καὶ μὲ διάκριση, μὴ νομίσης πὼς σοῦ φθάνει αὐτὸ γιὰ
 νὰ προκόψης καὶ γιὰ νὰ σωθῆς. Τὸν συμβουλεύει λοιπὸν,
 νὰ μὴ κινῆ τὴ γλῶσσά του ὑβριστικὰ ἐναντίον σ' ἄλλους,
 παρὰ νὰ εὐχαριστιέται μονάχα στὸ νὰ ὑπερασπίζεται
 τὴν ἀλήθεια· «Οὕτω ποιήσεις, ἐμοὶ πειθόμενος· ἀρέζη
 μὲν τοῦ καθ' ἑτέρων λέγειν, ὑπὲρ ἀληθείας δὲ οὕτως
 ἔρεῖς, ὡς πάντῃ εἶναι ἀνεξέλεγκτα τὰ λεγόμενα». Ὁ
 ἴδιος, ἀπαντώντας στὸν ἅγιο Πολύκαρπο καὶ ἀπολο-
 γούμενος στὶς βρισιῆς καὶ τίς κατηγορίες ποὺ τοῦκανε
 κάποιος σοφιστὴς Ἀπολλοφάνης, ποὺ τὸν ἀποκαλοῦσε
 (πατρολοία), γιὰ μεταχειριζότανε τοὺς Ἕλληνας ἐναν-
 τίον τῶν Ἑλλήνων, ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν αὐτὴν
 καὶ λέει, πὼς ποτέ του δὲν τὸ θέλησε νὰ πιάσῃ λογο-
 μαχίαι καὶ καυγᾶδες, οὔτε πρὸς ἄλλους, οὔτε πρὸς
 Ἕλληνας...

Ἴσως ὅμως ν' ἀπορήσης γι' αὐτὰ ποὺ γράφω καὶ θὰ
 μοῦ εἰπῆς· δὲν εἶναι λοιπὸν ἀξιέπαινα καὶ χρησιμώτατα
 τὰ «Ἀντιρρητικὰ Συγγράματα» τόσων καὶ τόσων ἁγίων
 Πατέρων, ποὺ τάγραψαν γιὰ τοὺς ἐτεροδόξους καὶ τοὺς
 ἀλλόθρησκους; Καὶ δὲν εἶναι χρέος κάθε πιστοῦ ν' ἀνα-
 σκευάζῃ καὶ νὰ ἐλέγχῃ τίς φλυαρίες τῶν αἰρετικῶν καὶ
 τῶν ἀλλόθρησκων καὶ νὰ καταπολεμᾷ, μ' ὅλη του τὴν
 δύναμη, τὴν ἀσέβειά τους; Ὁχι, ἀπαντᾷ ὁ Παχυμέρης

εἰς τὶς «Παραφράσεις» του· «Οὐ τοῦτό φησιν ὁ Πατήρ, τὸ μὴ ἐλέγχειν καὶ ἀνατρέπειν τὰς τῶν ἀσεβῶν δόξας». Naί, δὲν συμφέρει νὰ γίνεταὶ αὐτό, οὔτε καὶ εἶναι σωστό, χωρὶς νὰ συντρέχη κανένας λόγος καὶ καμμιὰ ἀνάγκη καὶ χωρὶς νὰ περιμένεται καμμιὰ ὠφέλεια, νὰ μπαίνη στὴ μέση ἓνας πιστός, καὶ μὲ προπέτεια παράλογη νὰ λογομαχῆ. Στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν πίστη πρέπει νὰ κατεβαίνουν οἱ πραγματικὰ εὐσεβεῖς μονάχα καὶ οἱ πραγματικὰ θεοφοβούμενοι, ὅταν τὸ καλέση ἢ χρεία· κι' ὅταν τ' ἀποφασίσουνε νὰ κατεβούνε, πρέπει νὰ τὸ κάνουνε, χωρὶς λαιδορίες καὶ χωρὶς βρισιές· «Οὐ χρὴ εἰς τοῦτο ἐνασχολεῖσθαι, τὸ καθ' ἑτέρων λέγειν. Ἄλλὰ τότε λέγειν, ὅτε τυχὸν χρεία ὠφελείας τοῖς ἄλλοις, ὅτε κατισχύει τὸ ψεῦδος, ὅτε σαλεύονται οἱ πιστοί»).

Καὶ τότε ὅμως πάλιν, πρέπει προηγουμένως νὰ ἀναπτύξη τὴν ἀλήθεια καὶ ὕστερα νὰ καταπομήση καὶ νὰ κατασιγάσῃ τὸ ψέμα. «Προηγουμένως μὲν τὸν τῆς ἀληθείας ἐκτίθεσθαι χρὴ λόγον καὶ ἠκριβωμένως· μετέπειτα δὲ κατὰ τῆς τῶν ἀσεβῶν ἐπαναστάσεως χρῆσθαι»).

Καὶ τὸ συμπέρασμα εἶναι, πὼς σὲ τέτοιες περιστάσεις καὶ σὲ τέτοιες ἀντιλογίες, πρέπει αὐτὸς ποὺ ἀγωνίζεται νὰ μὴν ἐλέγχῃ καὶ νὰ μὴν ὑβρίζῃ, ἀλλὰ νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ φωτίζῃ τὶς συνειδήσεις. Νὰ μὴ κυττάζῃ νὰ ἐπιβάλῃ καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν γνώμην του, ἀλλὰ νὰ κερδίσῃ τὸν ἀδελφὸ του. «Μὴ νίκην ζητοῦντα, ἀλλ' ἀδελφῶν διόρθωσιν»).

(Συνεχίζεται)

Ἐπίδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

«Τὸ μὲν ἀπλῶς παρησιάζεσθαι καὶ τῶν τυχόντων πολλάκις ἐστὶ, τὸ δὲ εἰς δέον καὶ καιρῶ τῷ προσήκοντι καὶ μετὰ τῆς ἀρμοζούσης συμμετρίας καὶ συνέσεως τῷ πράγματι χρῆσθαι μεγάλης λίαν καὶ θαυμαστῆς δεῖται ψυχῆς».

Ἰωάννης Χρυσόστομος

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Βαρυποινίτης πού στή ψυχή του τή βεβαρημένη βρήκαν ιδιαιτέραν ἀπήχησι τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ πού εἶπε στοῦ ληστή· «Σήμερα θά εἶσαι μαζί μου στοῦ παράδεισο». Φοβερὸ εἶναι τὸ ἐγκλημα καὶ ἡ διάπραξις του πρέπει μὲ κάθε τρόπον νὰ προλαμβάνεται. Ἄλλ' ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος νικᾶται ὑπὸ τοῦ κακοῦ (πολλοὶ δὲ εἶναι οἱ παράγοντες πρὸς τοῦτο), καὶ ἀλλοίμονον στὸν ἄνθρωπον αὐτὸν χωρὶς τοῦλάχιστον τὴν μετάνοιαν μὲ τὴν δυνατὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ καὶ χωρὶς τὴν ἀναγέννησι καὶ λύτρωσι πού θὰ τὸν ἐπαναφέρουν στή ζωὴ ἐλεύθερον ἀπὸ τὰ πάθη, νομοταγῆ καὶ θεοσεβῆ καὶ τελικὰ μὲ τὴ χαρὰ τῆς αἰωνιότητος. Αὐτὴ τὴ «αἰώνια ἀνάπαυσι» πού τὴ βρήκε κοντὰ στοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ τὸ φωτισμὸ τοῦ Εὐαγγελίου καθὼς μᾶς τὸ λέγει στήν ἐδῶ μαρτυρία του.

† Ἄρχ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

...Διαβάζοντας τὴν Κ. Διαθήκην πού μοῦ δώσατε, εἶδα ὅτι κάθε μία τῆς σειρὰ ἢ μᾶλλον κάθε ἓνας τῆς λόγος, παρουσίαζε κι' ἓνα φωτεινὸ Θεῖο ἀδάμαντα πού ἀστραπηδὸν ἔρριχνε στήν καρδιά μου τίς φωτεινές του ἀκτῖνες, προσπαθῶντας ἔτσι νὰ τὴ φωτίσῃ καὶ σκορπίσῃ λίγο—λίγο τὴν μαυρίλα τῆς ἀμαρτωλῆς μου ψυχῆς. Εἶδα τὸ πῶς ὁ Χριστὸς ἦλθε στοῦ κόσμου, πῶς ἔζησε μαζί μὲ τοὺς ἄνθρώπους, ὡς ἄνθρωπος, πῶς ἐξυπηρέτησεν αὐτοὺς μὲ τὰ ποικίλα θαύματά Του, καὶ τέλος πῶς διὰ τὴν σωτηρίαν μας ἐθυσιάσθη ἐπάνω στοῦ Σταυροῦ καὶ ἀπέθανε καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνεστήθη καὶ μετὰ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ὅλα αὐτὰ μόλις τὰ εἶδα, ἡ καρδιά μου πρὸς στιγμὴν ἄρχισε νὰ χαίρεται καὶ ἡ ψυχή μου νὰ αἰσθάνεται μιὰ καινούργια εὐχαρίστησι. Ἄλλὰ πῶς ἡ χαρὰ αὕτη ἦτο δυνατόν νὰ ἔμενε παντοτεινὴ στήν καρδιά μου πού μέσα μου ὑπῆρχε κενό, ὁ δὲ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως ἀπὸ τὸ μεγάλο φορτίο τῶν ἀμαρτιῶν μου μὲ ἔκανε νὰ λυποῦμαι, διότι ὅλα αὐτὰ καὶ ὅσα ἀκόμη λέγει τὸ Ἅγιον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἦσαν ὅλως διόλου ἀντίθετα μὲ τὸ παρελθόν μου. Ἐπρεπε λοιπὸν τὸ κενὸ αὐτὸ τῆς ψυχῆς μου νὰ ἐγέμιζε, νὰ συνεπληροῦτο, ὥστε νὰ ἔπαυε πιά καὶ ὁ ἔλεγχος αὐτὸς πού χρόνια τώρα βασάνιζε τὴν ταλαίπωρην καὶ βασανισμένην μου ψυχή, καὶ νὰ ἤρχετο πιά ἡ παντοτεινὴ χαρὰ μου. Πῶς ὅμως θὰ κατάρθωνα αὐτό; Ἰδοὺ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μας, μᾶς τὸ λέγει (μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε

ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ» (Μάρκ. α', 15). Ἐπρεπε λοιπὸν καὶ ἐγὼ νὰ μετανοήσω καὶ νὰ πιστεύσω εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, νὰ πιστεύσω στὸ μεγάλο Λυτρωτὴ καὶ νὰ πάω κοντά Του. Ἐπρεπε νὰ ἀκούσω τὸ σάλπισμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν βροντερῆ φωνὴ τοῦ Κυρίου ποὺ φωνάζει καὶ προσκαλεῖ ὅλους μας νὰ πάμε κοντά Του, γιὰ νὰ χαροῦμε καὶ ν' ἀναπαυθῶμε. «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. ια', 28). Ὡ! τί θεῖα πρόσκλησις εἶν' αὕτη; Ὁ Χριστὸς μας, μὲ μιά Του καὶ μόνον λέξη (πάντες) καλεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅλο τὸ κόσμον νὰ πάη κοντά του. Ὁ Χριστὸς καλοῦσε καὶ μένα νὰ πάω μαζί του, γιὰ νὰ μ' ἀναπαύσῃ. Καὶ τί ἀνάπαυσι! Αἰώνια! Ὡ! Ἀνάπαυσις αἰώνια, Θεῖα, γλυκειὰ λέξις, ποῖος δὲν θὰ σὲ ζητήσῃ; Ποῖος εἶναι αὐτὸς ποὺ δὲν θὰ θυσιάσῃ τὸ πᾶν, διὰ νὰ σὲ ἀποκτήσῃ; Ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ δὲν θ' ἀκούσῃ τὴ λέξη αὕτη ἀπὸ τὸ γλυκύτατον στόμα τοῦ Χριστοῦ μας καὶ δὲν θὰ τρέξῃ νὰ προσκολληθῇ μαζί του; Τὸ σῶμα μας τὸ ὑλικό, τὸ πρόσκαιρο, τὸ φθαρτὸ αὐτὸ σῶμα, ὅπως ξέρουμε, ἅμα ἐργαζώμεθα καὶ μάλιστα ὅταν παρρακουράσωμε, ζητᾶμε νὰ μᾶς δοθοῦν, ἔστω καὶ ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας γιὰ ξεκούραση, μὰ γιὰ τὴν ψυχὴν μας λοιπὸν, ποὺ εἶναι ὄχι πρόσκαιρη καὶ φθαρτὴ, παρὰ αἰώνια, ἀφθαρτη, ἀθάνατη, δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ζητᾶμε τὸ μέσον αὐτὸ ποὺ θὰ μᾶς ξεκουράσῃ, ποὺ θὰ μᾶς ἀναπαύσῃ αἰώνια, ποὺ θὰ μᾶς σώσῃ; Βεβαίως. Γιατί θὰ εἶναι, ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ἡ λέξις αὕτη, παράφρων αὐτὸς ποὺ δὲν θὰ ἐνδιαφερθῇ γι' αὐτὴν τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ ἀγαλλίασιν τῆς ψυχῆς του.

Λοιπὸν καὶ ἐγὼ πεφορτισμένος ἀπὸ ἁμαρτίες, ἀφοῦ διάβασα τὴν Κ. Διαθήκην καὶ εἶδα καὶ ἀκουσα τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου, ἔτρεξα κοντά του, καὶ ὡς ἄλλος ἄσωτος υἱὸς εἶπα τὸ «ἡμαρτον» βγαλμένο ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου, καὶ ὡς ὁ ληστής ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὸ «Μνήσθητί μου Κύριε ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ Σου», γιὰ ν' ἀκούσω τὸ «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ» (Λουκ. γ', 42-43), καὶ ἀποκτήσω τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν καὶ τὴ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μου. Στὴν ἀρχὴ ποὺ δὲν ἐγνώριζα καλὰ-καλὰ τὴν ἀλήθεια, ἐνόμιζα ὅτι θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀντικρούσω τὸν γλυκύτατόν μου Σωτῆρα Χριστόν, καὶ οὔτε κἀν θὰ ὑπῆρχε τρόπος πρὸς σωτηρίαν μου ἀλλ' ὅταν δόθηκα σ' αὐτόν, ἠῦρα τὴν τελείαν θεραπείαν μου. Εἰς τὸν Χριστόν ἠῦρα χαρὰ, τὴ σωτηρίαν καὶ τὸ φῶς, εἶν' ὁ Χριστὸς τὸ θάρρος μου, τὸ καύχημά μου εἶν' ὁ Χριστὸς». Τὸ λέω καὶ τὸ κηρύττω παντοῦ καὶ πάντοτε. Διότι ὁ Χριστὸς εἶν' ἡ μόνη ἀλήθεια τὴν ὁποίαν ἐγνώρισα καὶ μ' ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ δίκτυα τῆς ἁμαρτίας (Ἰωάν. η', 32-36, Ρωμ. ζ', 14-18, 22, ἡ' 2. Ἰακ. α', 25, β', 12). Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ ποὺ φώτισε καὶ λάμπρυνε τὴν ψυχὴν μου. Ὁ Χριστὸς μας εἶναι τὸ

ΑΠΟ ΕΝΑ ΤΑΞΕΙΔΙ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

**ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΤΟΥ
ΑΝΤΙΘΕΤΟ ΟΜΩΣ ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΣΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ**

Μία αντικειμενική ἐντύπωση

Ἐπιστρέφουμε ἀπὸ ἓνα ταξίδι στὴν Ἰταλία. Ἐνα ταξίδι ψυχαγωγίας καὶ γνωριμίας. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐξορμησεῶς μας αὐτῆς πολλαπλοῦν. Ἡ ἱστορία τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς δημιουργεῖ πάντοτε συγκινήσεις. Καὶ τὶς συγκινήσεις αὐτὲς τὶς αἰσθανθήκαμε στὸ πέρασμά μας ἀπὸ πόλεις μὲ ἔκδηλο τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, ὅπως αἱ πόλεις τῆς Νοτίου Ἰταλίας ποὺ ἦταν μία μεγάλη Ἑλλάδα, στὸ ἀντίκρυσμα καὶ τὴν περιήγησί μας στὴν αἰώνια πόλι, τὴ Ρώμη καὶ μὲ τὴν συνέχεια κατόπιν τῆς διαδρομῆς μας σὲ ἄλλες πόλεις τῆς εὐρωπαϊκῆς αὐτῆς χώρας. Ἄλλ' ὅ,τι περισσότερο παρουσιάζει ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν Ἕλληνα ἐπισκέπτη εἶναι ἡ θρησκευτικὴ πλευρὰ, τὴν ὁποίαν ἐμφανίζει ἡ Ἰταλία καὶ ἰδίως οἱ μεγάλες πόλεις της. Ὁ ὀρθόδοξος ἐπισκέπτης, «κουβαλῶντας» μαζί μὲ τὶς ταξιδιωτικὲς του ἀποσκευὲς καὶ τὴν ὀρθόδοξη πίστι καὶ παράδοσί του, αἰσθάνεται κεντριζομένην τὴν περιέργειά του νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ τὰ μνημεῖα τῆς παλαιᾶς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Ἄπειρα τὰ μνημεῖα αὐτά, ὅπως τὸ Κολοσσαῖον τῆς Ρώμης καὶ τὰ ἄλλα μνημεῖα τῆς ρωμαϊκῆς παλαιᾶς ἐποχῆς ποὺ προκαλοῦν ῥίγος μὲ τὴν ἀναβίωσι τῶν μαρτυρίων τῶν ἡρώων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ὅπως οἱ Κατακόμβες, ὅπου ἐτάφησαν ἑκατὸν χιλιάδες μάρτυρες τῆς πίστεως, προσφέρονται εἰς τὸν ἐπισκέπτη των γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὸ κέντρον τοῦ καθολικισμοῦ ἀπὸ

ζωντανό, τὸ ἀθάνατο νερὸ τῆς ζωῆς καὶ ἀφθαρσίας, εἶναι ἡ κεντρικὴ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ δὲν παλιώνει, ἀλλὰ μένει πάντα νέα, εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ ζῶντος ὕδατος, καὶ ζέπλυνε τὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τὸ ρύπο τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἔγινα ὁ ἔμψυχος σωλὴν καὶ βρύτη, διότι πῆρα μέσα μου τὸ ἀθάνατο νερὸ τῆς ψυχικῆς ἀναγεννήσεως καὶ ζωῆς. Ὁ Χριστὸς μας τέλος εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεὸς (Α' Ἰωάν. ε', 20). Ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, εἶναι «Θεὸς ζῶντων» (Ματθ. κβ', 32).

M.K.Π.Δ. 1959

τῆς κτιριακῆς καὶ λειτουργικῆς του μορφῆς. Ἡ ἐκκλησία δὲν ἔπαυσε ν' ἀποτελεῖ τὸ κέντρον κάθε καθολικῆς πόλεως μέχρι καὶ τοῦ πλέον ἀπομακρυσμένου χωρίου. Ἡ εὐλάβεια τῶν καθολικῶν ἀποτελεῖ τὴν συνέχεια μιᾶς παλαιᾶς ἑλληνορωμαϊκῆς καὶ βυζαντινῆς παραδόσεως. Διετηρήθη ἡ παράδοσις αὐτὴ κατὰ τρόπον ἄξιον πολλῆς προσοχῆς, γιατί εἰς τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων ἐκαλλιιεργήθη αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ καθολικισμοῦ. Ἐγινε ἕνας φανατισμὸς θρησκευτικὸς ἢ παράδοσις αὐτὴ καὶ ἐκράτησε τοὺς πιστοὺς της εἰς μίαν θέσιν ἀμετάβλητη καὶ ἀκλόνητη. Κάθε ἐκκλησία στὸ πέρασμά μας κατὰ τὴν διαδρομὴ μας αὐτὴν παρουσίαζε τὸ ἐνδιαφέρον της ὄχι ἀπλῶς ὡς κτίριο, ἀλλ' ὡς κέντρο προσευχῆς καὶ συγκεντρώσεως τῶν πιστῶν.

Ἐπισκεπτόμενοι τὴν Ρώμην ἦταν φυσικὸ νὰ συγκεντρώσουμε τὴν προσοχὴ μας πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴ μορφή καὶ πλευρὰ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς χριστιανικῆς πόλεως. Κάθε σημεῖο τῆς πόλεως ὑπενθύμιζε καὶ κάτι ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Οἱ στίβοι, τὰ μουσεῖα, τὰ ἀγάλματα, ὅλα παρουσίαζαν τὴν χριστιανικὴν ἱστορία ὑπὸ τὴν πλέον ἀνάγλυφόν της μορφή. Τὰ μεγάλα ἔργα τέχνης, ὅπως τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, τοῦ Ραφαέλου καὶ ἄλλων μεγάλων καλλιτεχνῶν τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅλα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφήν μὲ πρότυπα πολλὰ ἐξ αὐτῶν τὰ ἀγάλματα τῶν ἀρχαίων θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πνεῦμα συυφασμένο μὲ τὸ νεώτερο χριστιανικὸν εἰς μίαν σύζευξιν καὶ ἀναλογία ἀξιοθαύμαστη. Κορυφαῖοι τῆς ζωγραφικῆς ἰδίως τέχνης, ἀλλὰ καὶ τῆς γλυπτικῆς ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ὁ Ραφαέλος. Θαυμάζουμε τὴν σύνθεσι τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως εἰς μίαν παράστασιν ζωγραφικῆς θόλου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου — ὄχι τοῦ Βατικανοῦ — καὶ εἰς μίαν ἀνάλογον παράστασιν γλυπτικῆς εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Βατικανοῦ. Θαῦμα ἢ παράστασις τοῦ Μωϋσέως ἐκφράζοντος τὴν ὀργὴν του ὅταν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὸ ὄρος Σινᾶ μὲ τὰς δέκα ἐντολὰς ἀνὰ χεῖρας ἀντικρύζει τοὺς συμπατριώτας του νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς τὸν μόσχον. Ἄλλὰ σὲ κάθε μεγάλο μουσεῖο ἢ πινακοθήκη, ὅπως τοῦ Βατικανοῦ καὶ ὅπως ἀκόμη εἰς τὸ μουσεῖο τῆς Βίλλας Μπορκέζι, ἡ τέχνη τῶν ἐκλεκτῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐμφανίζεται ἐμπνευομένη ἀπὸ πρότυπα ἑλληνικῆς θρησκευτικῆς μυθολογίας. Ἡ ὀργὴ τοῦ Μωϋσέως, ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἀρι-

στοιργήματα τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, ἐμφανίζεται ἐπηρασμένη ἀπὸ τὸ ὄργιλον καὶ βλοσυρὸν ὕφος τοῦ ἀγάλματος τοῦ πατέρα τοῦ ἑλληνικοῦ Δωδεκαθέου, τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἀριστούργημα εἰς τὸ βάθος τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ ἡ Πιέτα, ἡ μεγαλόπνευστη σύνθεσις τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου πού τὴν ἐφιλοτέχνησε σὲ ἡλικία εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν.

Τὸ Μουσεῖο τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἦταν φυσικὸν νὰ προκαλέσουν τὸ κύριον ἐνδιαφέρον μας ὡς ὀρθοδόξων ἐπισκεπτῶν ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς. Πίσω ἀπὸ τὸ τεῖχος του ὀλόκληρον τὸ κράτος τοῦ Βατικανοῦ σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς Ρώμης. Ἐνα ἀπέραντο κράτος μὲ ἀπόλυτη ἐδαφικὴ καὶ διοικητικὴ κυριαρχία. Τεράστια κτίρια πού στεγάζουν τὶς ὑπηρεσίαι τοῦ Βατικανοῦ, διάφορα γραφεῖα, κολλέγια, ἡ βιβλιοθήκη, καὶ τὰ μυστικὰ ἀρχεῖα, τὸ βιβλιοπωλεῖο καὶ τὸ τυπογραφεῖο, ὅπου ἐκδίδεται καθημερινῶς ἡ καλλίτερα ἐνημερωμένη ἐφημερὶς μὲ τὴν πληρότητα τῶν εἰδησεῶν τῆς ἀπὸ ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Πέτρου θαῦμα ἀσφαλῶς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ διακοσμῆσεως ἐσωτερικῆς. Ἡ μεγαλύτερη ἐκκλησία τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐχρειάσθησαν ἑκατὸν χρόνια γιὰ τὴν οἰκοδόμησίν του καὶ ἡ βοήθεια τῆς μεγαλοφυΐας καλλιτεχνικῶν προσωπικοτήτων, ὅπως ὁ Μπραμάντε, ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος, ὁ Ραφαέλο, ὁ Ντέλα Πόρτα, ὁ Ντομένικο Φοντάνα καὶ ἄλλοι. Ἐπὶ τετρακόσια χρόνια οἱ κατὰ καιροὺς Πάπαι ἠσχολοῦντο μὲ τὸν ἐξωραϊσμὸ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ χρησιμοποιοῦντες ἀρχιτέκτονας καὶ καλλιτέχναις ἐκ τῶν διασημοτέρων τῶν διαφόρων ἐποχῶν. Οἱ περίφημοι κολόνες ὑπῆρξαν ἐμπνευσις καὶ δημιουργία τοῦ Μπερνίνι. Διακόσιαι ὀγδόντα τέσσαρες οἱ μικροεκκλησίαι σὲ τέσσαρες σειρὰς καὶ διακόσια ἐξήκοντα τέσσαρα ἀγάλματα στολίζουν τὸν ναόν. Προκαλοῦν τὴν πρώτη ξεχωριστὴ ἐντύπωσι τοῦ ἐπισκέπτη τὰ δύο τεράστια ἀγάλματα τῶν πρωτοθρόνων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου εἰς τὴν τελευταία βαθμίδα τῆς μεγάλης κλίμακος τῆς κυρίας εἰσόδου. Στὴν θύρα ἀκριβῶς τοῦ ναοῦ ξεχωρίζουν δύο ἄλλα ἀγάλματα, τοῦ Καρλομάγνου ἀριστερὰ καὶ τοῦ Κωνσταντίνου δεξιὰ. Τὸ τελευταῖο δὲν εἶναι ὄρατὸ εὐκόλως, ἀρκεῖ ὁμως νὰ χτυπήσῃς μιὰ μικρὴ κλειστὴ πύλη γιὰ νὰ σοῦ ἀνοίξῃ ἀμέσως ἕνας Ἑλβετὸς τῆς φρουρᾶς τοῦ Βατικανοῦ καὶ μὲ τὸ ἀνοιγμα τῆς πύλης ἀποκαλύπτεται ὀλόκληρον τὸ ἄγαλμα. Ὁ σημερινὸς μέγας ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου μεταξὺ ἄλλων μικροτέρων παρεκκλησιῶν ὑψώνεται ἐκεῖ ὅπου εὐρί-

σκεται ακριβῶς ὁ τάφος τοῦ πρωτοθρόνου τῶν ἀποστόλων. Ἐκεῖ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἐκτίσθη ἡ πρώτη μεγάλη ἐκκλησία πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Πέτρου. Κατὰ μιὰν ἐκδοχὴν, εἰς τὸν τόπον αὐτὸν εὐρίσκετο τὸ ἵπποδρόμιον τοῦ Νέρωνος, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησε ὁ Πέτρος. Εἰς τὴν ἄλλην μικροτέραν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου ὑπάρχει ἡ ἄλυσίδα, τὴν ὁποίαν ἔθραυσε ὁ πρίγκιψ τῶν ἀποστόλων καὶ ἠλευθερώθη ἐκ τῆς φυλακῆς ὅπου ἐκρατεῖτο. Πολλοὶ καλλιτέχνες ἐργάσθησαν διὰ νὰ δώσουν τὴν σημερινὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν μορφήν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ Βατικανοῦ. Τὸν θόλον τῆς ἐπιλοτένησε ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος καὶ ἐσυνέχισαν τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου αὐτοῦ διδασκάλου τῆς τέχνης ὁ Ντέλα Πόρτα καὶ ὁ Ντομένικο Φοντάνα. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν μὲ τὸν τάφο τοῦ μαρτυρήσαντος ἀποστόλου περιτριγυρισμένον ἀπὸ μιὰ χρυσοῦ ἄλυσίδα ἱερουργεῖ ὁ Πάπας. Γειτονεύουσα πρὸς τὸν μεγάλο ναὸν εἶναι καὶ ἡ καπέλα Σιξτινά. Τὴν ἐπισκεπτόμεθα καὶ τὴν περιεραζόμεθα μετὰ προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος. Πλήθος εἰκονογραφιῶν καὶ εἰς τὸν ναὸν αὐτόν, τὰς ὁποίας εἶχε παραγγεῖλει ὁ Σίξτος ὁ 15ος εἰς ἓνα ὄμιλον καλλιτεχνῶν τῶν πλέον διασήμεν τῆς ἐποχῆς. Διὰ τὴν φιλοτέχνησίν του ἐργάσθησαν ὁ Περουτζίνο, ὁ Σιγκορέλλι, ὁ Μποτιτσέλι, ὁ Ροσσέλι καὶ ἄλλοι. Ἄλλ' ὅτι προκαλεῖ τὴν βαθυτέραν ἐντύπωσιν στὸν ἐπισκέπτη εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Μιχαὴλ Ἄγγελου ποὺ διακόσμησε τὸν θόλον καὶ ἐξωγράφησε τὴν περίφημον «Τελευταίαν Κρίσιν». Σ' αὐτὸν τὸν ναὸ συνέρχονται τὰ κογκλάβια γιὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Πάπα καὶ σὲ μιὰ γωνία του φαίνεται τὸ μέρος ὅπου ὑπάρχει ἡ θερμάστρα, εἰς τὴν ὁποίαν ρίπτονται τὰ ψηφοδέλτια τῶν ὑποψηφίων, ὃ δὲ κόσμος ποὺ παρακολουθεῖ τὸν καπνὸν ποὺ ἀναδίδεται ἀναμένει ἐναγωνίως τὴν ἀναγγελίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐκλεγέντος Πάπα.

Τεράστια ἡ πλατεῖα τοῦ Βατικανοῦ. Καὶ ἀπὸ τὸ γειτονικὸ πρὸς τὸ μεγάλο ναὸ τοῦ ἁγίου Πέτρου τεράστιο κτίριο ἀντικρύζουμε τὸ παράθυρο ἀπὸ τὸ ὁποῖον κάμνει τὴν ἐμφάνισίν του ὁ Πάπας γιὰ νὰ εὐλογῆσιν τοὺς συγκεντρωμένους εἰς τὴν πλατεῖαν πιστοὺς. Τὸ κτίριο αὐτὸ εἶναι τὸ πολυτελεῖς οἶκημα τοῦ Ποντίφικου, ὃ ὁποῖος ἀπὸ τινος μετέθεσε τὸ παράθυρο τῆς ἐμφανίσεώς του διὰ νὰ γίνεταί περισσότερον ὁρατὸς ἀπὸ τοὺς συγκεντρωμένους εἰς τὴν πλατεῖαν ποὺ ἀναμενοῦν τὴν εὐλογίαν του. Μεταξὺ τοῦ ἀναμένοντος πλήθους συνέπεσε νὰ εὐρισκώμεθα καὶ ἡμεῖς λόγῳ Κυριακῆς καὶ ἀντικρύσαμε τὴν μορφήν τοῦ νεοεκλεγέντος Πάπα.

Χρειάζεται ἀσφαλῶς χρόνος πολὺς γιὰ νὰ ἐπισκεφθῆ κανεὶς ὀλόκληρη τὴν περιοχὴ τοῦ Βατικανοῦ, νὰ περιεργασθῆ αὐτοὺς τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ νὰ θαυμάσῃ τοὺς ἄλλους πολὺτιμοὺς θησαυροὺς—διαμάντια, σαπφείρους κτλ. — τοὺς διαφυλαγμένους στὸ εἰδικὸ θησαυροφυλάκιο στὸ ὑπογειακὸ διαμέρισμα. Ἄλλ' ἢ Ἰταλία καὶ ἡ μορφὴ τῆς ἡ ἐκκλησιαστικῆ ἐν συνδυασμῶ μετὰ τὴν καλλιτεχνικὴ τὴν συνυφασμένη μετὰ τὴν θρησκεία δὲν εἶναι μόνον ἡ Ρώμη.

Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου προκαλεῖ βεβαίως τὸν μεγαλύτερο θαυμασμό. Ἡ ἱστορία του καὶ ἡ παράδοσίς του ὡς ἡ μεγαλύτερη ἐκκλησία τοῦ χριστιανισμοῦ ὑποβάλλουν φυσικὰ κάθε ξένον ἐπισκέπτη ἀνεξαρτήτου χριστιανικοῦ δόγματος. Τὸ γεγονός ἐπίσης ὅτι εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ ἀρχηγοῦ ἑκατομμυρίων καθολικῶν ἐνισχύει τὴν ὑποβολὴ αὐτῆν. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις καὶ ἄλλες μεγάλες ἐκκλησίες, ὅπως στὴν Φλωρεντία καὶ στὸ Μιλᾶνο, γιὰ τίς ὁποῖες θὰ ἀσχοληθοῦμε στὸ ἄλλο σημεῖώμας. Ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν ἐν τούτοις ἐνὸς ὀρθοδόξου ἐπισκέπτη, λυτρωμένου ἀπὸ κάθε προκατάληψιν καὶ θρησκευτικὸ φανατισμὸ ἀσυμβίβαστο στὴν σημερινὴ ἐποχὴ μετὰ τὴν παγκόσμιον χριστιανικὴ κίνησιν γιὰ τὴν προσέγγισιν ὄλων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὴν δημιουργίαν ἐνὸς ἐνιαίου ἀρραγοῦς μετώπου κατὰ τῶν ἀντιχριστιανικῶν ἐκδηλώσεων καὶ τῶν ὑπονομευτικῶν ροπῶν, συνάγεται ἡ κατωτέρω ἐντύπωσις. Τὴν ἀναφέρουμε μετὰ πλήρη ἀντικειμενικότητα καὶ εὐσυνείδητο ἀντίληψιν. Καὶ ἡ ἐντύπωσις αὕτη ἀφορᾷ τὸ συναίσθημα ποὺ προκαλοῦν ἡ Καθολικὴ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἡ Καθολικὴ μετὰ τὸν καλλιτεχνικὸν τῆς πλοῦτον καὶ μετὰ τίς παραδόσεις τῆς δημιουργεῖ στὸν ὀρθόδοξον ἐπισκέπτην πραγματικὴν κατάπληξιν. Ἐνας ἐκστασιασμὸς πλημμυρίζει τὴν ψυχὴν. Θεοποιεῖται ἡ μεγάλη μορφὴ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ ἡ τέχνη τοῦ θαυματοποιοῦ αὐτοῦ ὡς τοῦ μεγαλυτέρου ζωγράφου τῆς Ἀναγεννήσεως γίνεται μιὰ βαθειὰ συνείδησις μέσα σ' ἓνα πλαίσιον θαυμασμοῦ. Κάποιο κενὸ ὡς τόσο μένει στὴν ὀρθόδοξον ψυχὴν. Δὲν ὑπάρχει στίς ἐπισκέψεις τῶν μεγάλων καθολικῶν ναῶν τὸ κίνητρο τῶν βαθυτάτων συγκινήσεων. Δὲν δημιουργεῖται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὀρθοδόξου τὸ αἶσθημα ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν του εἰς ἓνα μεγάλο ναὸν τῆς Ὀρθοδοξίας.

Πτωχὸν καὶ ταπεινὸν σὲ ἐμφάνισιν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον στὸ Φανάρι. Πρὸς αὐτὸ ὅμως ὁδηγεῖ τὴν σκέψιν καὶ τὰ βήματα κάθε ἐπισκέπτη ὀρθοδόξου, ἀλλὰ καὶ οἰουδήποτε ἄλλου δόγματος, ὅχι ἀπλῶς ἢ περιέργεια ποὺ σέρνει τελικὰ τὴν μορφὴν ἐνὸς θαυμασμοῦ, ἀλλὰ μιὰ συγκίνησιν βαθύτερη καὶ ἓνα αἶ-

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ»

Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ὅλα συντρέχουνε στὸ καλὸ,
ὅταν εἶναι κανεῖς φιλακόλουθος

Δυὸ φίλοι στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ δύο τους, ἦτανε γείτονες κι' ἔμεναν πολὺ κοντὰ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο καὶ ἦτανε καὶ οἱ δύο τους τεχνίτες σκυτοτόμοι. Ἀπ' αὐτούς ὁ ἓνας ἦτανε παντρεμένος καὶ εἶχε γυναῖκα καὶ παιδιὰ, ἐπίσης καὶ πατέρα καὶ μάννα, πού ἔμενανε ὅλοι μαζί στὸ ἴδιο σπίτι καὶ τοὺς συντηροῦσε μὲ τὴ δουλειὰ του καὶ μὲ τὰ χέρια του. Κι' ὅμως αὐτός, μ' ὅλη τὴν σκληρὴ δουλειὰ πού ἔκανε, δὲν ἔλειπε ποτέ του ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία κι' ἀπὸ τὶς διάφορες ἀκολουθίες στὶς συνάξεις. Ὁ ἄλλος ὅμως, ἂν καὶ ἦτανε ὀλομόναχος καὶ ἦτανε καὶ καλύτερος τεχνίτης ἀπὸ τὸν ἄλλο, δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὰ φέρῃ βόλτα καὶ νὰ συντηρῆται μοναχός του.

Ἐζήλευε λοιπὸν τὸν φίλο καὶ συντεχνίτη του καὶ μὴ μπορώντας νὰ βαστάξῃ τὸν καῦμό του καὶ τὴν ζηλοφθονία του, τὸν συναπάντησε μιὰν ἡμέρα μονάχο καὶ τοῦ εἶπε: Σ' ἔσορκίζω στ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ μοῦ κρύψῃς τίποτα καὶ νὰ μοῦ εἰπῆς, πῶς τὰ καταφέρνεις τόσο καλὰ κι' ἐνῶ ἔχεις τόσοσους ἀνθρώπους πού τοὺς ἔχεις πάρει ἐπάνω σου καὶ τοὺς τρέφεις, τ'ἄχεις ὅλα πλούσια μολονότι καὶ στὴ δουλειὰ δὲν τὰ καταφέρνεις τόσο καλὰ ὅπως ἐγώ, πού εἶμαι καὶ περισσότερο δουλευ-

σθημα πού εἶναι πλησιέστερον πρὸς τὴν ἔννοια καὶ τὴν κατανόησι τῆς θρησκείας συνυφασμένης μὲ τὴν ἱστορία. Ὁ ἐπισκόπος τοῦ Βατικανοῦ ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τὸν περίλαμπρο ναὸ τοῦ Ἁγίου Πέτρου αἰσθάνεται γιὰ πολλὴ ὥρα στὴν ψυχὴ του τὴν ἀκτινοβολία τῆς λαμπρότητος τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς τέχνης. Ὁ ἐπισκόπος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀφίνει πίσω του τὴν ἱστορικὴ κλειστὴ πόρτα καὶ τὴν ταπεινότητα τοῦ μεγάλου κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τὴν συνείδησι τῆς ἀναβαπτίσεώς του μέσα σὲ μιὰ καθαρῶς χριστιανικὴ Σιλωαμικὴ κολυμβήθρα. Καὶ γιὰ πολὺ χρόνον τὸ βαθὺ θρησκευτικὸ αἶσθημά του, λυτρωμένο ἀπὸ κάθε ἐπίδειξι πλοῦτου, συνοδοιπορεῖ στὴν σκέψι καὶ στὴν ψυχὴ μαζί μὲ τὸν ἐπισκόπη. Τὸ ταπεινὸ ὀρθόδοξο περιβάλλον γίνεται μιὰ διαφορετικὴ συνείδησις.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

τῆς καὶ καλύτερος τεχνίτης... κι' ὁμως, δὲν τὰ βγάζω πέρα καὶ σχεδὸν πεινώ.

Κι' ἐκεῖνος θέλοντας νὰ τὸν κάνη προσεκτικώτερο στὶς συνάξεις καὶ στὶς ἱερὲς ἀκολουθίαις ποὺ τὶς παραμελοῦσε, τοῦ εἶπε — Κι' ἐγώ, ἀδελφέ μου, στὰ ἴδια χάλια βρισκόμουνα προηγήτερα, ὅπως ἐσύ τώρα, κι' ἐστενοχωριόμουνα πολύ. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὁμως ποὺ τ' ἀποφάσισα νὰ πηγαίνω τακτικὰ στὴν ἐκκλησία καὶ νὰ παρακολουθῶ μ' ἐπιμέλεια τὶς συνάξεις, ἄρχισα νὰ τὰ βολεύω πολὺ καλὰ καὶ νά'χω ὅ,τι θέλω γιατί συχνά, γυρίζοντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησία στὸ σπίτι, βρίσκω στὸ δρόμο χρήματα, κι' ἔτσι τὰ καταφέρνω νὰ μὴ μοῦ λείπη τίποτα καὶ νὰ περνῶ σὰν ἄρχοντας. Σὲ συμβουλεύω λοιπὸν, φίλε μου, νὰ κάνης καὶ σύ τὸ ἴδιο, καὶ θὰ ἰδῆς τότε πὼς ὅλα θὰ σοῦ στρέξουν στὸ καλό.

Τ' ἀποφάσισε λοιπὸν ἀπὸ τότε νὰ κάνη κι' αὐτὸς τὸ ἴδιο κι' ἄρχισε νὰ πηγαίνη τακτικὰ στὴν Ἐκκλησία. Καὶ σὰν ἀπὸ θαῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅλα τοῦ πῆγαιναν ἀπὸ τότε καλὰ, κι' ὅλα νᾶναι σὲ ἀφθονία στὸ σπίτι του κι' ἔλεγε στὸ φίλο του πὼς σ' αὐτὸν χρωστᾶ τὴν εὐλογίαν αὐτῆ τοῦ Θεοῦ. Κι' ἐκεῖνος τότε τοῦ εἶπε τὴν καθαρὴν ἀλήθεια, πὼς ποτέ του δηλαδὴ δὲν βρῆκε χρήματα καὶ χρυσάφι στὸ δρόμο, παρὰ πὼς τοῦ εἶπε ψέματα, γιὰ νὰ τὸν καταφέρη νὰ γίνη φιλακόλουθος.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἱστορία ἔφθασε κι' ὡς τ' αὐτιὰ τοῦ μεγάλου Πατριάρχου τοῦ Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονα, καὶ τὸν ἐφώνασε καὶ τὸν καταξίωσε μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης.

Ὁ Θεὸς εἰσακούει τὶς προσευχὰς τῶν δικαίων καὶ στέλλει πάντα σ' αὐτοὺς τὸ πρεπούμενο

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ θεῖο ζῆλο κινούμενοι, ἀκολουθοῦσαν τὸ παράδειγμα τῶν πιστῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, κι' ἐπουλοῦσαν κι' αὐτοὶ τὰ ὑπάρχοντά τους, καὶ πῆγαιναν τὰ χρήματα στὸν Πατριάρχη, γιὰ νὰ τὰ μοιράζη, κατὰ τὴν δίκαιη κρίση του, στοὺς φτωχοὺς καὶ στοὺς ἀναγκημένους.

Ἀνάμεσα λοιπὸν σ' αὐτοὺς ἦτανε κι' ἓνας ποὺ τοῦ πῆγε ἑπτὰ ὀλόκληρες λίτρες χρυσάφι, λέγοντάς του, πὼς δὲν τὰπόμεινε πλέον ἀπὸ χρυσάφι τίποτα. Τοῦ ζήτησεν ὁμως, σὰν ἀντάλλαγμα, δύο χάρες. Ἡ μιὰ ἦτανε νὰ παρακαλῆ τὸν Θεὸ νὰ γίνη τὸ ἄρρωστο παιδί του καλὰ. Καὶ ἡ ἄλλη, νὰ γυρίσῃ πίσω μὲ τὸ καλὸ καὶ χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτα τὸ καράβι του ποὺ τῶχε ναυλώσει γιὰ ἓνα ταξίδι στὴν Ἀφρική.

Πέρασαν λοιπόν ἀπὸ τότε σαράντα μέρες κι' ἀπέθανε τὸ παιδί του. Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφθανεν ἡ συμφορὰ του αὐτή, δὲν εἶχανε περάσει τρεῖς ἡμέρες ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ φέρανε τὴν εἶδηση πὼς τὸ ναυλωμένο πλοῖό του, στὸ γυρισμὸ του ἀπὸ τὴν Ἀφρική, ἔπεσεν ἐπάνω σὲ ξέρα ὅταν εἶχε φθάσει κατὰγναντα στὸ φάρο κι' ἐναυάγησε· ἀναγκασθῆκανε λοιπόν, γιὰ νὰ μὴν βουλιάξη, νὰ ρίξουνε ὀλόκληρο τὸ φορτίο του στὴ θάλασσα καὶ δὲν ἐσώθηκε, παρὰ τὸ σκαρί καὶ οἱ ἐπιβάτες.

Ὅταν λοιπόν ἐπάνω στὸ βαρὺ του πένθος γιὰ τὸ παιδί, τοῦ ἦρθεν ἀπροσδόκητα καὶ ἡ δυσάρεστη εἶδηση γιὰ τὸ καράβι του, τὸν κατακυρίεψεν ἡ λύπη. Τῶμαθε λοιπόν αὐτὸ ὁ Πατριάρχης, κι' ἐλυπήθηκε κι' αὐτὸς πάρα πολὺ καὶ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ βάλῃ τ' ἅγιό του χέρι στὴν καρδιά του καὶ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν παραζάλη τῆς λύπης καὶ τῆς ἀπελπισίας, χαρίζοντάς του γαλήνη καὶ εἰρήνη.

Τὴν νύκτα λοιπόν εἶδε στὸν ὕπνο του, πὼς στεκότανε ὄρθιος ἐμπροστά του κάποιος ἄνθρωπος, πού ἔμοιαζε πολὺ μὲ τὸν Πατριάρχη καὶ τοῦ εἶπε — Γιατί, καλέ ἄνθρωπε, παραδόθηκες στὴν ἀπελπισία; Δὲν εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος πού μὲ παρακάλεσες νὰ σωθῆ τὸ παιδί σου; Καὶ νά, πού μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ σώθηκε κι' ἐλυτρώθηκε πλέον ἀπὸ τὰ βάσανα κι' ἀπὸ τὴς ἀθλιότητες τοῦ κόσμου μας αὐτοῦ. Γιατί ἐκεῖ ποῦ βρίσκεται τώρα, τίποτα δὲν τὸ βασανίζει καὶ τίποτα δὲν μπορεῖ πλέον νὰ τὸ βλάψῃ. Καὶ πρέπει νὰ ξέρῃς, πὼς ἂν ζοῦσε περισσότερο δὲν θὰ γινότανε καλὸς ἄνθρωπος καὶ θὰ σὲ ντρόπιαζε. Ὡς πρὸς τὸ πλοῖό σου, πού καταθλίβεσαι καὶ γι' αὐτό, νὰ ξέρῃς πὼς ὁ πανάγαθος Θεὸς πού τὸν εἶχα παρακαλέσει τὸ προστάτεψε, γιὰτὶ ἀπὸ τὸν ἀνεμοδαρμὸ καὶ τὴν θαλασσοταραχὴ θὰ βούλιαζεν αὐτάνδρο, κι' ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φορτίο του θὰ πηγαιναιν στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας καὶ οἱ ἐπιβάτες, κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦτανε καὶ ὁ ἀδελφός σου, κι' ἄλλοι δικοί σου. Εἶναι λοιπόν ὀλοφάνερο, πὼς ὄχι μονάχα δὲν πρέπει νὰ λυπᾶσαι, ἀλλὰ τὸ ἀντίθετο νᾶσαι κατευχαριστημένος, γιὰτὶ κι' ὁ ἀδελφός σου σώθηκε, μὰ καὶ τὸ πλοῖό σου. Νὰ ξέρῃς, καλέ μου ἄνθρωπε, πὼς δὲν ἔχομε δικαίωμα νὰ κρίνωμε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, γιὰτὶ ἐμεῖς δὲν ξέρομε τίποτα, ἀπὸ τὰ κρίματά του, κι' ἀπὸ τὰ ὅσα γίνονται τριγύρω μας.

Ὅταν λοιπόν ξύπνησε ἐκεῖνος, αἰσθανότανε ἐλάφρυνση στὴν καρδιά του. Καὶ σηκώθηκε παρευθὺς κι' ἐπῆγε, γεμάτος συντριβή, κι' ἔπεσε μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Πατριάρχου καὶ τὸν εὐχαριστοῦσε μὲ δάκρυα, διηγώντας του καὶ τ' ὄνειρο πού εἶδε, πού διδάχθηκε ἀπ' αὐτό, πῶς ὁ Ἅγιος Θεὸς οἰκονομεῖ ὅλα τὰ πράγματα πρὸς τὸ πραγματικὸ συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Ἀπὸ τοὺς καιροὺς τῶν διωγμῶν

Ο ΜΑΡΤΥΣ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ

Στὸν ρωμαϊκὸ στρατό, τὸν καιρὸ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ, ποὺ εἶχε κηρύξει δεινὸ διωγμὸ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπηρετοῦσε ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα, ποὺ τὸν ἔλεγαν Καλλίστρατος.

Ὁ Καλλίστρατος προερχόταν ἀπὸ χριστιανικὴ οἰκογένεια. Ὁ προπάππος του εἶχε διδαχθῆ τὴν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν ἰδίων τῶν Ἀποστόλων. Κι' ὁ ἑγγονὸς του, λοιπόν, σὰν ἄξιος βλαστὸς αὐτῆς τῆς πιστῆς οἰκογένειας, εἶχε μέσα στὴν καρδιά του ἐνθρονισμένον τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς κρατοῦσε τὰ ἡνία ὄλων τῶν λογισμῶν, τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ τοῦ παλληκαριοῦ.

Ὅταν ξέσπασε ὁ μεγάλος διωγμὸς, κάποιοι συνάδελφοι τοῦ Καλλίστρατου, ποὺ τὸν φθονοῦσαν γιὰ τὴ γενναιότητά του καὶ τὰ χίλια-δύο χαρίσματα, ποὺ τὸν στόλιζαν, πῆγαν καὶ τὸν μῆνυσαν στὸν στρατηγὸ Περσεντῖνο σὰν χριστιανό.

Ὁ στρατηγὸς τὸν κάλεσε εὐθύς καὶ τὸν ρώτησε ἂν ἡ καταγγελία αὐτῆ ἀλήθευε ἢ ὄχι.

Ὁ Καλλίστρατος ἀποκρίθηκε καταφατικά. Καὶ πρόσθεσε:

— Δὲν βλέπω, ὅμως, σὲ τί ἡ πίστις μου εἶναι λόγος γιὰ νὰ τιμωρηθῶ. Ὅπως ὅλοι ξέρουν, δὲν μ' ἐμποδίζει καθόλου ν' ἀνταποκρίνωμαι στὰ στρατιωτικὰ μου καθήκοντα. Ἀπεναντίας, μάλιστα, χάρις σ' αὐτὴ κυρίως βρίσκω τὴ δύναμι ν' ἀντιμετωπίζω μὲ θάρρος κάθε φοβερὴ περίστασι στὸν πόλεμο. Ἄν μοῦ ἔλειπε, ἴσως νὰ ἦμουν ἓνας δειλός.

Ὁ Περσεντῖνος, ὅμως, δὲν ἐννοοῦσε τέτοια γλῶσσα. Κι' ἀφοῦ διαπίστωσε, ὅτι ὁ νέος δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ πεισθῆ στὴ σύστασι, ποὺ τοῦ ἔκανε, ν' ἀρνηθῆ τὸν Χριστό, πρόσταξε νὰ τὸν περάσουν ἀπὸ βασανιστήρια. Στὴν ἀρχή, λοιπόν, τὸν μαστίγωσαν ἀλύπητα. Κι' ἀφοῦ τα λουριά τοῦ φραγγελίου τοῦ ὠργωσαν τὶς σάρκες, τὸν ἔρριξαν κατόπιν πάνω σὲ ὄστρακα καὶ τὸν κυλοῦσαν σ' αὐτὸ τὸ πολύαιχμο στρῶμα, ποὺ τοῦ μετέβαλε σὲ λίγο τὸ κορμὶ σὲ μιὰ ἀπέραντη πληγὴ.

Ἄλλὰ δὲν κατῶρθωσαν τίποτε. Τὸ παλληκάρι τοῦ Χριστοῦ δὲν λύγισε. Τότε ὁ Περσεντῖνος εἶπε νὰ τὸν κλείσουν μέσα σ' ἓνα μεγάλο σάκκο, νὰ τὸν δέσουν καλὰ ἀπὸ πάνω καὶ νὰ

τὸν πετάξουν στ' ἀνοιχτὰ τῆς θάλασσας, μὲ μιὰ βάρκα. Τὸ συναξάρι τοῦ μάρτυρος ἀναφέρει, ὅτι συνέβη τότε ἓνα μεγάλο θαῦμα. Ὁ σάκκος σχίσθηκε στὰ δυό, ὁ Καλλίστρατος ἀπελευθερώθηκε καὶ δυὸ δελφίνια πρόστρεξαν, τὸν πῆραν στὶς ράχες τους καὶ τὸν ἔφεραν στὰ ρηχά.

Τὸ θαῦμα αὐτὸ προκάλεσε κατάπληξι καὶ σαράντα ἐννιά συστρατιῶτες τοῦ μάρτυρος τὸν περικύκλωσαν καὶ τοῦ εἶπαν:

— Ἄπ' αὐτὸ πού ἐγινε, δὲν μᾶς μένει πιά καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Θεὸς πού πιστεύεις, εἶναι ὁ ἀληθινός.

Κι' ἐκεῖνος τοὺς ἀποκρίθηκε:

— Ὁ Θεὸς καὶ Κύριός μου Ἰησοῦς δὲν ἀποδιώχνει κανένα ἀπ' ὅσους ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Γιατὶ ὁ ἴδιος εἶπε: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι ἀγῶ ἀναπαύσω ὑμᾶς».

Ἔστερα, γονάτισε, σήκωσε τὰ χέρια καὶ προσευχήθηκε μ' αὐτὰ τὰ λόγια:

— Κύριε, πού κατοικεῖς στὰ ὑψηλὰ κι' ἔχεις κάτω ἀπὸ τὴ ματιὰ σου τοὺς ταπεινούς, μὴ παραβλέψης αὐτὲς ἐδῶ τίς ψυχές. Κάνε τίς ὀλόδικές σου.

Ἄν οἱ στρατιῶτες ἐκεῖνοι φωτίσθηκαν ἀπὸ τὸν τρόπο πού γλύτωσε ὁ Καλλίστρατος, ὁ Περσεντίνος κι' οἱ ὑπόλοιποι εἰδωλολάτρες δὲν ἔννοιωσαν τὴν παραμικρὴ κατάνυξι. Νόμισαν, ὅτι ὁ Καρχηδόνιος νέος εἶχε χρησιμοποιοῦσε μάγια καὶ μ' αὐτὴν τὴν εἰκασία ἐξήγησαν τὴ διάσωσί του.

ᾠδηγήθηκαν, λοιπόν, τόσο ὁ ἴδιος ὅσο κι' οἱ νεοφώτιστοι μπροστὰ στὸν Περσεντίνο, πού τοὺς ἀνήγγειλε, ὅτι θὰ ρίχνονταν ὅλοι στὴ θάλασσα ἀλυσόδετοι.

Πρῶγμα, πού ἐγινε. Ἄλλὰ τώρα συνέβη ἓνα θαῦμα πιὸ ἐντυπωσιακὸ ἀπὸ τὸ προηγούμενο. Μόλις οἱ πενήντα ἄνδρες ρίχθηκαν στὸ νερό, τὰ δεσμὰ τους λύθηκαν καὶ πῆγαν στὸν πάτο, ἐνῶ αὐτοί, ἂν καὶ δὲν ἤξεραν ὅλοι κολύμπι, ἔμειναν στὸν ἀφρὸ κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο ἔβγαιναν στὴ στεριά.

Ὁ Περσεντίνος, πού δὲν περίμενε τέτοια ἔκβασι, τρόμαξε, γιατί ὑπῆρχε τὸ ἐνδεχόμενο νὰ γελοιοποιηθῆ στὰ μάτια ὅλου τοῦ στρατοπέδου. Πρόσταξε, λοιπόν, νὰ ξαναπιᾶσουν τοὺς πενήντα ὁμολογητὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν κρυφὰ τὴ νύχτα.

Τὰ σεπτὰ λείψανα τῶν μαρτύρων ἐνταφιάσθηκαν ἀπὸ

ἑκατὸν τριάντα πέντε συστρατιῶτες τους, πού μετὰ τὸ δεύτερο θαῦμα ἄρχισαν νὰ νοιώθουν τὶς πρῶτες ἀκτίνες τῆς θείας Χάριτος μέσα στὶς καρδιές τους.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Τὸ παρακάτω περιστατικὸ συνέβη στὸ Λούγδουνο, τῆ σημερινῇ Λυὼν τῆς Γαλλίας, κατὰ τὸ ἔτος 177 ἢ 178.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν γιατρός κι' ἔνα ἀπὸ τὰ πιὸ εὐπόληπτα πρόσωπα στὴν κοινωνία τοῦ Λουγδούνου. Μιά μέρα πιάσθηκαν ὠρισμένοι χριστιανοὶ τῆς πόλεως κι' ὠδηγήθηκαν στὸν ἐκπρόσωπο τοῦ αὐτοκράτορος γιὰ νὰ δικασθοῦν. Ὁ Ἀλέξανδρος, πού ἡ πίστις του στὸν Κύριο ἦταν φλογερή, πῆγε ἀπὸ τοὺς πρῶτους γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὴ δίκη. Καί, βλέποντας ὅτι μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν δειλιάσει, τοὺς προέτρεπε μὲ νεύματα νὰ σταθοῦν ἀκλόνητοι καὶ νὰ μὴν ὑποκύψουν στὶς φοβέρες. Οἱ εἰδωλοάτρες πού βρίσκονταν στὸ ἀκροατήριον, ἀντιλήφθηκαν αὐτὴ τὴν ἐπέμβασί του καὶ ζήτησαν μὲ φωνές κι' ὄχλαγωγία νὰ συλληφθῇ ὁ χριστιανὸς γιατρός, πράγμα πού ἔγινε.

Κάτι παρόμοιο συνέβη κατὰ τὸν διωγμὸ τοῦ αὐτοκράτορος Δεκίου.

Ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορά ἡ ἐνθάρρυνσι στὸν δικαζόμενον χριστιανὸ προήλθε ἀπὸ μιὰ ὀλόκληρη στρατιωτικὴ μονάδα κι' ἄλλους ἀκόμη πιστοὺς, πού εἶχαν μαζευθῆ γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴ δοκιμασίαν τοῦ ὑποψηφίου μάρτυρος. Ὅταν, λοιπόν, τὸν εἶδαν νὰ κλονίζεται, ἄρχισαν νὰ τοῦ δίνουν κουράγιο μὲ ψιθύρους καὶ χειρονομίες. Φυσικὰ, ἔγιναν γρήγορα ἀντιληπτοί, ἀλλὰ πρὶν προλάβῃ ὁ δικαστὴς ν' ἀντιδράσῃ, ἔτρεξαν ὅλοι τους μπροστὰ στὸ βῆμα κι' ὠμολόγησαν μὲ παρρησία ὅτι ἦταν χριστιανοί.

Ἄλλος ἕνας αὐθόρμητος βοηθὸς μαρτύρων ὑπῆρξε κάποιος Οὐέττιος Ἐπάγαθος, νεαρὸς ἀριστοκράτης στὸ Λούγδουνο, πού εἴκοσι χρόνια ἀργότερα ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιον μὲ τὸν Ἀλέξανδρον, ἔκανε κάτι ἀκόμη πιὸ συγκινητικόν. Παρουσιάσθηκε δηλαδὴ στὸν ἡγεμόνα καὶ ζήτησε ν' ἀπολογηθῇ γιὰ λογαριασμὸ τῶν δικαζομένων χριστιανῶν, μὲ σκοπὸ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ κατηγορίες, πρὸς τοὺς φόρτωναν οἱ εἰδωλοάτρες, δὲν εἶχαν βάσι. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ συμμετάσχῃ κι' αὐτὸς στὸ μαρτύριον τῶν ἀδελφῶν του, πού μὲ τόσο ὠραῖον αὐθόρμητισμὸ θέλησε νὰ τοὺς ὑπερασπισθῇ.

Τὸ πιὸ ὑπέροχο, ὅμως, εἶναι ὅτι ἀκόμη καὶ παιδιὰ ἔβγαϊναν στὴ μέση κατὰ τὶς δίκες, γιὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν τοὺς μάρτυρες, μὲ συνέπεια νὰ συμερίζωνται τὴν τύχη τους. Ἔτσι ἀναφέρεται μιὰ κοπελλίτσα, πού, ἀφοῦ παρακολούθησε στὴ Γάζα τὰ βασανιστήρια μιᾶς νεκρῆς χριστιανῆς, ἔτρεξε μπροστὰ στὸν δικαστὴ καὶ τοῦ εἶπε:

— Ὡς πότε θὰ βασανίζης ἔτσι τὴν ἀδελφὴ μου;

Ἐπίσης ἀναφέρεται ὁ μικρὸς δοῦλος Πορφύριος, πού μετὰ τὴ θανατικὴ καταδίκη τοῦ κυρίου του, ζήτησε μὲ θάρρος νὰ ἐπιτραπῆ ἡ ταφὴ του. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς τόλμης του αὐτῆς ὑπῆρξε καὶ τὸ δικό του μαρτύριο.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀπὸ 25.8.63 ἕως 11.9.63 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα.

Αἰδεσιμ. Πλέσσαν Νικόλαον, Ἰ. Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, δ' μισθολογικῆς Κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 965. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 18.536. — Ἀρετὴν Κ. Ντόντου. Ἰ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος, γ' μισθολογ. Κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 585. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 22.811. — Αἰδεσιμ. Ἀθανασόπουλον Χρ., Ἰ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, β' μισθολογ. Κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1262. Ἐφ. ἅπαξ δρχ. 27.696. — Αἰδεσιμ. Κόκκαλην Δημ., Ἰ. Μητροπόλεως Ἐλασσόνας, δ' μισθολογ. Κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 993. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 17.795. Αἰδεσιμ. Κουγιάγκαν Ἀντώνιον, Ἰ. Μητροπόλεως Ἐλασσόνας, δ' μισθολογ. Κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 965. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 17.795. Αἰδεσιμ. Μαστοράκην Γ., Ἰ. Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης, δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 801. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 17.306

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσιμ. Μπέλλον Δημήτριον, Βρύναιαν Ἄλμυροῦ. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα ἀπὸ 1.6.63 κ.έ. Αἰδεσιμ. Πενταλιὸν Δημήτριον, Καμμένα Βοῦρλα Φθιώτιδος. Διεκότη ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου διότι κατέστητε συνταξιούχος καθὼς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Μητρώου Συνταξιούχων ἐφημεριῶν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἐὰν ἐπιθυμῆτε τὴν συνέχειαν τῆς ἀποστολῆς θὰ μᾶς τὸ γνωρίσητε τοῦτο, ὁπότε θὰ σᾶς χρεώσωμεν

μέ ετησίαν συνδρομήν 20 δραχμῶν. Αἰδεσιμ. Ἐθανάσιον Γλαυκόπουλον, Κογχύλια Ν. Πετριτσίου Σερρών. Ἀπεστάλησαν εἰς ὑμᾶς τὰ ζητηθέντα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» καθὼς καὶ τὰ τέσσαρα ἕως νῦν ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ ἐκδοθέντα βιβλία. Ἐλήφθη ὡσαύτως ἡ ἐπιταγή σας καὶ σᾶς ἀποστέλλομεν τὸ βιβλίον. Κύριον Θωμᾶν Σπανόπουλον, Καθηγητὴν Θεσσαλονίκης. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὰ τέσσαρα βιβλία. Αἰδεσιμ. Παιδοκόουκην Ἐθανάσ. Παλαιομονάστηρον Τρικάλων. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς σας. Εὐχαριστοῦμεν. Αἰδεσιμ. Πολιόπουλον Γεώργιον, Κεφαλόβρυσιν Ἐλασσόνος. Τὰ περιοδικὰ ἀποστέλλονται εἰς ὑμᾶς τακτικῶς. Ἐστάλησαν αἰτηθέντα φύλλα.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ὁ Κύριος ὡς τὸ πρότυπον τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν.—**Ἀμμωνᾶ**, Ὁ Παπαφλέσσας.—**Πρωτος. Χρυσστόμου Γιαλούρη**, «Ὅπισω πρὸς τὸν Θεόν»!—**Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἐθ. Καλύβα**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ἡθικὸς ἠρωτισμός.—**Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Ἅγιοι Τόποι.— «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος τρίτον. Ψυχωφελεῖς ἐπιστασίαι ἐκ τοῦ Λευϊτικοῦ ὑπὸ **Εὐγενίου Βουλγάρως**. (Ἀπόδοσις **Θεοδόση Σπεράντσα**).—**Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου**, Πλεώτερον καὶ καθαρώτερον φῶς στὴν νεολαίαν μας.—**Βασ. Ἡλιάδη**, Ἀπὸ ἓνα ταξίδι. Ἡ ἐπισκεψίς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Τὸ θαῦμα τῆς διακοσμήσεως καὶ τοῦ πλοῦτου του. Ἀντίθετο ὅμως τὸ αἶσθημα τοῦ ὀρθοδόξου ἐπισκέπτη. Μία ἀντικειμενικὴ ἐντύπωσις.—Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη-Βασ. Μουστάκη**, Ἀπὸ τοὺς καιροὺς τῶν διωγμῶν. Ὁ μάρτυς Καλλιστρατος.—Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.—Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ **ΕΚΚΛΗΣΙΑ**
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλ. 227.689.

Τύποις : *Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα* — **ΤΣΙΡΩΝΗ** — Τηλ. 533.805

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου : **Γ. Σ. Χρυσάφης**, Ἰασωνίδου 22—Σούρμενα